

KI-notat nr.: 8/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Spjeltfjell Kraft AS/Spjeltfjell kraftverk		
Fylke/kommune:	Nordland/Hemnes		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:	
Dato:	05 MAI 2010		
Vår ref.:	NVE 200701188-6		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95

Telefaks: 22 95 90 00

E-post: nve@nve.no

Internett: www.nve.no

Org. nr.:

NO 970 205 039 MVA

Bankkonto:

0827 10 14156

Søknad om tillatelse til å bygge Spjeltfjell kraftverk i Hemnes kommune, Nordland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	5
Søkers kommentar til høringsuttalelsene.....	15
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	27
NVEs vurdering.....	33
NVEs konklusjon.....	40

Sammendrag

Spjeltfjell Kraft AS har søkt om tillatelse til bygging av Spjeltfjell kraftverk i Spjeltfjellelva i Hemnes kommune. Kraftverket vil utnytte et fall på 131 m og etter justerte planer gi en årlig produksjon på ca. 22,6 GWh. Planene omfatter etablering av kraftverksinntak, rørgate, kraftstasjon og permanent driftsveg til inntaket og kraftstasjonen. Løsning for nettilknytning er ikke avklart, og det er trolig ikke kapasitet i dagens 22 kV nett til å ta imot den nye produksjonen.

To andre søknader i naboelvene er blitt behandlet parallelt med søknad om Spjeltfjell kraftverk; Bessedøra og Stekvasselv kraftverk. De tre elvene ligger ved siden av hverandre langs fv. 324, med hvert sitt nedbørfelt og utløp i Nord-Røssvatnet. De tre elvene som er omsøkt er de tre største elvene som renner ned fra sørsiden av Okstindmassivene.

Hemnes kommune anbefaler at det gis konsesjon til tiltaket på visse vilkår. Det må slippes en viss minstevannføring i barmarkssesongen og anleggsarbeidet bør gjøres så skånsomt som mulig for naturen. Kommunen har bedt om ytterligere biologiske undersøkelser for å kunne vurdere endelige virkninger av utbyggingen.

Fylkesmannen i Nordland går imot utbygging av kraftverket primært grunnet reduksjon av inngrepsfrie områder. Dersom NVE gir tillatelse til utbyggingen krever fylkesmannen at det gjennomføres ytterligere undersøkelser av biologisk mangfold og rødlistearter langs elva.

Nordland fylkeskommune anbefaler at det ikke gis konsesjon grunnet negative konsekvenser for friluftsliv og reindriften. De fastholder sitt synspunkt også etter at tiltakshaver har justert prosjektet og mener NVEs sluttbehandling må utsettes til fylkesdelplan for småkraftverk er vedtatt.

Reindriftsforvaltningen i Nordland og det lokale reinbeitedistriktet gikk opprinnelig imot prosjektet. Planlagt inntaksplassering vil stenge en flyttveg for rein og etablering av veg og rørgate vil medføre varige beiteforstyrrelser. Etter planendring kan reindriftsnæringen akseptere en ev. utbygging.

NVE mener at fordelene ved utbyggingen er at den gir en viss økning i ny fornybar energi og økt næringsutvikling, samt inntekter til grunneierne i området. Den vil også gi noe økte skatteinntekter til Hemnes kommune

NVE har i sin vurdering lagt vekt på at tiltaket vil redusere villmarkspreget og inngrepsfrie naturområder i et område med store naturkvaliteter. Områdets urørte preg er med på å forsterke allmenne interesser som reindrift og friluftsliv. Området er av høringsinstansene beskrevet som svært viktig for friluftsliv. Spjeltfjellelva utgjør et betydelig landskapselement ved den merkede turstien langs elva i et område som er blitt beskrevet som svært viktig for friluftslivet. Av de tre planlagt utbygde elvene i nordenden av Røssvatnet er Spjeltfjellelva den elva som NVE vurderer til å inneha de største verdiene for allmennheten. NVE har vurdert sumvirkningene av de tre utbyggingene på sørsiden av Okstindene. Stekvasselv, og særlig Bessedøra, er vurdert av NVE til å være noe mindre negativ for de allmenne interessene i området, sammenlignet med den planlagte utbyggingen i Spjeltfjellelva. NVE mener at en utbygging av alle de tre største elvene som drenerer sørsiden av Okstindmassivene vil gi betydelige inngrep i landskapet og samlet en stor reduksjon av INON områder med villmarkspreg. De negative konsekvensene er for Spjeltfjellelva vurdert å overstige de positive virkningene utbyggingen vil gi for fallrettshaverne og lokalsamfunnet.

NVE finner etter en helhetsvurdering at fordelene ved tiltaket ikke overstiger skadene og ulempene for allmenne interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven 25 er derfor ikke oppfylt. Konsesjon for etablering av Spjeltfjell kraftverk kan dermed ikke gis.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Spjeltfjell Kraft AS, datert 17.03.2006:

"Det er ønsket å utnytte fallet i Spjeltfjellelva i Hemnes kommune i Nordland fylke, til produksjon av elektrisk kraft og søker derfor om konsesjon som følger:

1. Etter lov om vassdrag og grunnvatn (vannressurslova), jf. §8 av 24. november 2002 nr 82, om tillatelse til:

- å bygge kraftstasjon og nødvendige hjelpeanlegg

2. Etter energiloven om løyve til:

- Etter lov om produksjon, omforming og overføring av energi av 29 juni 1990, nr. 50 §3-1 søkes om tillatelse til bygging av elektriske anlegg som beskrevet kraftverket. Dette inkluderer ca 200 meter lang 22 kV kraftlinje/kabel for å knytte kraftverket til eksisterende 22 kV kraftnett. Spesifiserte data for anlegget er forklart i vedlegget. Konsesjonær for de elektriske høyspenningsinstallasjonene blir det lokale e-verket Helgelandskraft, som også blir ansvarlig for planlegging, bygging og drift med tilhørende koplingsanlegg, transformator og kraftlinje/kraftkabel.

3. Etter forurensingsloven av 13. mars 1981, om tillatelse til:

- gjennomføring av tiltaket"

[...]

Hoveddata

Spjeltfjell kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	alternativ 2 (etter høring)
Nedbørfelt	km ²	73,4	75,6

Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	147,5	151,9
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	0,064	0,064
Middelvannføring	m ³ /s	4,676	4,816
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,426	0,438
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,870	1,609
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,247	0,328

KRAFTVERK

Inntak	moh.	515	480
Avløp	moh.	384	390
Lengde på berørt elvestrekning	m/km		1817
Brutto fallhøyde	m	131	90
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,265	0,2090
Slukeevne, maks	m ³ /s	5,845	6,887
Slukeevne, min	m ³ /s	0,351	1,033
Tilløpsrør, diameter	mm	1700	1800
Tunnel, tverrsnitt	m ²		
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2106	1652
Installert effekt, maks	MW	6,197	5
Brukstid	timer	4284	4531

MAGASIN

Magasinivolum	mill. m ³	
HRV	moh.	
LRV	moh.	

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	5,5	8,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	21	14,4
Produksjon, årlig middel	GWh	26,5	22,6

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	49,5
Utbyggingspris	kr/kWh	1,86

Spjeltfjell kraftverk, Elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	2*3,615
Spennning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2*3,8
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	0,1
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Hemnes kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, fylkesmannen, fylkeskommunen, berørte statlige forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner.

To andre søknader, bygging av Bessedøra og Stekvasselv kraftverk har vært sendt på høring samtidig med søknad om å bygge Spjeltfjell kraftverk. Utbyggingsprosjektene omfatter tre naboelver med hvert sitt nedbørfelt og utløp i Nord-Røssvatnet. Flere av høringspartene har gitt en samlet uttalelse til de tre prosjektene. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Hemnes kommune fattet følgende vedtak i teknisk og miljøutvalget 30.08.06:

"Teknisk- og miljøutvalget stiller seg positive til bygging av kraftverk med følgende forslag til vilkår:

- 1. Rørgata graves ned. Arbeidet må utføres så skånsomt som mulig, slik at vegetasjonen bevares i størst mulig grad og virkningen av inngrepet minimeres.*
- 2. Ved inntaksområdet skal det under anleggsperioden tas spesielle hensyn til vegetasjonen slik at tiltaket ikke fremstår som et åpent sår i naturen.*
- 3. Det skal legges vekt på sikkerhet ved inntaksdammen, og det forutsettes god skilting ved det berørte området som fremstår som farlig for turgåere og forbipasserende. Skilting og inngjerding av spesielt farlige områder må vurderes.*
- 4. Av estetiske og biologiske hensyn stilles det krav om minstevannføring i barmarkssesongen.*
- 5. Det bør utføres grundigere biologiske undersøkelser på hvorvidt det befinner seg rødlistede arter i området, og en kartlegging av et eventuelt omfang av disse.*
- 6. Kraftanlegget skal tilpasses terrenget og utformes slik at det gir en god estetikk i harmoni med omgivelsene. God byggeskikk skal være retningsgivende både for lokalisering og utforming av bygninger."*

Fra kommunens saksutredning refereres:

[...]

"Det omsøkte tiltaket/området ligger både i LNF-2-, og LNF-1-område i Hemnes kommunes kommuneplanens arealdel. Det må ved videre fremgang i saken søkes om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel både fra LNF-1 og LNF-2 område.

Tiltaket vil være avhengig av dispensasjon fra kommuneplanens arealdel jf plan- og bygningsloven § 7. En innvilgning krever at det foreligger en særlig grunn. De opplysninger som ellers foreligger i søknaden og som dukker opp i høringsrunden må vurderes opp mot den særlige grunnen, og saken avgjøres i Teknisk og miljøutvalg (TMU). Dette forutsetter en åpen høring i konsesjonssøknaden."

Hemnes kommune v/ ordfører Kjell-Idar Juvik har gitt følgende uttalelse omkring utbygging av Spjeltfjell, Bessedøra og Steikvasselv kraftverk i brev datert 09.01.07:

"Hemnes kommune har gitt sin positive uttalelse med noen vilkår til konsesjonssøknadene ved behandlingen i Teknisk og miljøutvalget. Utvalget, som er det faste utvalg for plansaker etter PBL, foretok primært en vurdering av søknadene ut fra plan- og arealinteressene i området i sin uttalelse og denne står selvsagt ved lag uendret.

Det som også er viktig for kommunen å få fram i tillegg, er det grunnlaget for bosetting og styrking av brukene i området disse prosjektene vil medføre. Kraftverkene er også så store at de vil produsere over halvparten av det alminnelige forbruket i kommunen på årsbasis, og de vil dermed gi et vesentlig bidrag til energiforsyningen i området.

Sammenlignet med de motforstillingene som har kommet i høringsrunden fra Fylkesmannen, Fylkeskommunen og reindriftsnæringen, så er disse samfunnsøkonomiske og distriktpolitiske virkningene etter kommunens vurdering viktigere å ta hensyn til.

Vi har mottatt klare signaler om at nedlegging og fraflytting er et høyst aktuelt alternativ for noen av de fastboende da landbruket alene har for dårlig lønnsomhet til å gi en familie en inntekt til å leve av. Skulle nedlegging bli konsekvensene av negative svar på konsesjonssøknadene, vil dette bli en mye mer dramatisk endring i natur- og kulturlandskapet ved Nord-Røssvatnet enn det inngrepene med disse tre elvekraftverkene representerer - og det vil også være et klart distriktpolitisk tilbakeslag.

Hemnes kommune har også oppfattet det slik at bygging av småkraftverk er et satsingsområde også i styrkingen av den nasjonale energiforsyningen på en miljøvennlig måte. Men selv små utbygginger vil imidlertid bety noen naturinngrep om enn av et begrenset omfang. Dersom reduksjon av inngrepsfrie områder ikke skal forekomme, vil det bety kroken på døra for de aller fleste av småkraftprosjektene. Her må det sentralt komme tydeligere signaler dersom småkraftverk skal prioriteres - signaler som bl.a. fylkesmannen har å forholde seg til. Viser også til signaler fra regjeringen om kompensasjon for vern av Vefsna, disse kan da sies å være en del av en slik kompensasjon."

Fylkesmannen i Nordland har i brev datert 08.09.06 uttalt følgende:

"Vi viser til brev av 06.06.06 fra NVE, vedlagt søknad om konsesjon for bygging av Spjeltfell kraftverk, søknad om konsesjon for bygging Stekvasselv kraftverk og søknad om konsesjon for bygging av Bessedøra kraftverk. I og med at alle disse prosjektene ligger innenfor et svært begrenset geografisk område, velger vi å komme med en felles høringsuttalelse.

[...]

Biologisk mangfold

Fylkesmannen mener de biologiske rapportene som er lagt ved er for dårlige til å kunne konkludere i disse sakene. Naturbasen og Hemnes kommunes data i NATUR 2000 og Rovbasen er brukt som bakgrunnsmateriale. Vi vil peke på at selv om en naturtypekartlegging er foretatt, vil denne svært sjelden være tilstrekkelig i konkrete kraftutbyggingsprosjekter, og det er derfor behov for grundigere undersøkelser i felt. I disse tilfellene er undersøkelsene (befaringene) gjort i september, noe som gjør det lite sannsynlig at verdifulle naturtyper og rødlistearter er fanget opp.

Berggrunnen i området består av glimmerskifer og -gneis, med årer av kalkspat- og dolomittmarmor. Dette gjør det sannsynlig å finne rikere områder langs elva. Fylkesmannen ber derfor om nye og skikkelige undersøkelser før vi kan ta stilling til dette temaet.

Inngrepsfrie områder

Inngrepsfrie områder (INON) er områder som ligger mer enn 1 km i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep. Det er tre soner; villmarksprega områder (> 5 km fra tyngre tekniske inngrep), INON sone 1 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep) og INON sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep).

Tyngre tekniske inngrep er definert som

- Offentlige veier/jernbaner lengre enn 50 meter, unntatt tunneller
- Skogsbilveier lengre enn 50 meter
- Traktor-, landbruks-, anleggs- og seterveier og andre private veier lengre enn 50 meter
- Gamle ferdselsveier rustet opp for bruk av traktor og/eller andre terrenggående kjøretøyer
- Kraftlinjer med spenning på 22 kV eller mer
- Magasiner (vannkontur ved høyeste regulerte vannstand), regulerte elver eller bekker
- Gjelder regulerte elver og bekker der vannføringen enten er senket eller økt
- Gjelder i hovedsak magasiner der periodiske reguleringer innebærer vannstandsøkninger og eller -senkning på en meter eller mer
- Vannstrengen helt ned til sjø blir betegnet som inngrep
- Kraftstasjoner, rørgater i dagen, kanaler, forbygninger og flomverk

Den teknologiske utviklingen og det stadige økende presset på naturressursene har ført til en gradvis reduksjon av inngrepsfrie naturområder i Norge. Dette gjelder spesielt i de siste 40-50 årene.

Det er nasjonal politikk at en ved planlegging skal ta hensyn slik at urørte naturområder i størst mulig grad bevares for framtida. Storting og Regjering har i denne forbindelsen nevnt hensyn til blant annet naturarv, friluftsliv, reiseliv og biologisk mangfold. Målet om å bevare gjenværende inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger de senere årene. Vi nevner St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø - muligheter i skogsektoren", St.meld. nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", St.meld. nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold" og St.meld. nr. 25 (2002-2003) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". I St.prp. nr 1 (2004-2005) fra Miljøverndepartementet, er INON ført opp som eget arbeidsmål nr. 2.2. "Sikre at gjenverande naturområde med urørt preg blir tekne vare på".

De tre prosjektene som behandles her vil alle føre til reduksjon av inngrepsfrie områder, jf tabellen og kart under. Vi mener reduksjonen er så stor for alle disse kraftverkene, spesielt Spjeltfjell og Steikvasselv kraftverk, at vi mener disse utbyggingene er i strid med nasjonale føringer.

	Villmarksprege	Inonsone 1	Inonsone 2
Spjeltfjell KV	6,7 km ²	4,7 km ²	2,5 km ²
Steikvasselv KV	6,4 km ²	4,6 km ²	2,2 km ²
Bessedøra KV	2,1 km ²	1,8 km ²	0,9 km ²
Totalt	12,6 km ²	9,8 km ²	5,6 km ²

Friluftsliv

Både Spjeltfjelldalen, Steikvassdalen og Bessedørdalen er registrert som viktige friluftsområder. Bygging av veier, inntakspunkter og tørrlagte elver vil etter Fylkesmannens vurdering redusere områdets verdi for friluftsliv.

Konklusjon

Fylkesmannenn går i mot disse tre utbyggingene på bakgrunn av de store reduksjonene av inngrepsfrie områder.

Om NVE velger å overse dette, vil Fylkesmannenn ha nye og bedre undersøkelser av biologisk mangfold for å kunne gi en uttalelse angående dette punktet."

Nordland fylkeskommune fattet følgende vedtak i fylkesrådet 3.10.2006:

[...]

”

1. Fylkesrådet anbefaler ikke at det gis konsesjon for utbygging av Spjeltfjell kraftverk.
2. Fylkesrådet ber NVE om å påse at søknader om konsesjon inneholder tilstrekkelig informasjon og at den presenteres tydelig, slik at høringsparter har et godt grunnlag for å gi uttalelse.”

Vi referer videre fra fylkesrådets vurdering:

[...]

”Fylkesrådets vurdering

Området er allerede berørt ved at det ligger ved et regulert vann. Samtidig er det viktig å ta vare på området rundt Okstindan, som er et viktig friluftsområde. Fylkesråden mener derfor at det ikke bør gis konsesjon for utbygging av vassdraget.

Fylkesråden mener vurderingene i søknaden virker noe overflatiske og at det derfor er vanskelig å se de reelle konsekvensene. Hvis den omsøkte utbyggingen skal tas opp til vurdering senere, må kartlegginger og søknad utbedres.

Vedtakskompetanse

Behandling av søknader etter Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) er delegert fra fylkestinget til fylkesrådet, jfr. FT-sak 106/02. Behandling av søknader etter energiloven mindre enn 132 kV er delegert fylkesrådet, i henhold til delegasjon av forvaltningsmyndighet, FT-sak 97-1999.”

Fra saksutredningen refereres:

[...]

”Problemstilling

Søknaden oppleves noe mangelfull når det gjelder informasjon om området og konsekvenser av tiltaket. Det henstilles til NVE å følge opp søknadene slik at de inneholder tilstrekkelig informasjon og at den presenteres tydelig.

Utføring av produsert kraft er ikke avklart. Det er derfor et usikkerhetsmoment i forhold til kostnadsoverslaget for tiltaket. Et krav om minstevannføring vil også bidra til mindre lønnsomhet.

Området er et nasjonalt viktig friluftsområde. Okstindane er et fjellparti med storslagne, spisse tinder, der Oksskolten er Nord-Norges høyeste tind på 1916 m.o.h. Det er en rekke merkede stier i og rundt fjellpartiet. Okstindbreen på 46 km² er landets 8. største bre. Slike områder bør ivaretas og heller utnytte potensialet det har i turistsammenheng.

[...]

Konsekvenser

Utbyggingen vil medføre stor reduksjon av inngrepsfrie områder. Det er nasjonale føringer for å ivareta disse områdene. Området er et viktig område for friluftsliv og reindriften. Det er ellers ikke registrert konflikter i forhold til andre interesser.

Oppsummering

Utbyggingen omhandler inntaksdam, rør, kraftstasjon, vei og kraftlinje. Kraftverket er beregnet til å gi en produksjon på 26,5 GWh til en utbyggingspris på 1,86 kr/kWh. Det er ikke avklart hvordan kraften skal fraktes ut. Området er viktig for friluftsliv, der Okstindan er et mye brukt utfartsmål. Hemnes kommune er positive til utbygging med forslag til vilkår for konsesjonen. Fylkesmannen og Reindriftsforvaltningen er i mot utbygging, grunnet konsekvenser for inngrepsfrie områder og reindrift.

Sametinget har gjennomført befaring av tiltaksområdet med hensyn til kulturminner, og uttaler følgende i brev datert 04.07.07:

[...]

"Sametinget foretok befaring for kulturminner i aktuelle områder som berøres av tiltaket den 21.6.07. Det ble under befaringen ikke påvist automatisk fredete samiske kulturminner.

Etter befaring samt vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. S 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.

Regning for befaringskostnadene vil bli sendt til tiltakshaver i egen ekspedisjon fra Miljø- og kulturvern avdelingen ved Sametinget sitt hovedkontor i Varangerbotn.

Vi gjør forøvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nordland fylkeskommune."

Reindriftsforvaltningen Nordland har i brev av 11.09.06 uttalt:

"Reindriftsforvaltningen er blitt oppmerksom på denne saken da Ildgruben reinbeitedistrikt sendte uttalelsen sin om Spjelvfjell kraftverk til oss. Saken er ikke mottatt her i Reindriftsforvaltningen, og vi antar det må skyldes en svikt et eller annet sted. Vi har derfor gått på NVEs nettsider og funnet saken der. Reindriftsforvaltningen uttaler seg derfor på grunnlag av det som er offentlig tilgjengelig gjennom nettsidene.

Spjeltfjell kraftverk berører Ildgruben reinbeitedistrikt og Ubmeje tjeålddie (Umbyn). Ubmeje tjeålddie har rett til reinbeite i dette området. For tida pågår det forhandlinger om en ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Det er grunn til å anta at reindriften fra svensk side fortsatt vil bruke området også etter at den nye konvensjonen er ferdig. Dette skyldes at den grenseoverskridende reindriften i likhet med annen samisk reindrift, har etablerte rettigheter basert på alders tids bruk.

Ildgruben reinbeitedistrikt har hatt omfattende kraftutbygginger i sine områder. Dette har påført reindriften store og varige skadevirkninger. I tillegg er det foretatt mange andre inngrep i reinbeitedistriktet. Ildgruben er også preget av stor utfart fra hytteeiere, jegere og andre som bruker områdene til ulike former for friluftaktiviteter. De samlede skadevirkninger som reindriften allerede er påført, gjør det ønskelig å kunne se eksisterende og planlagte inngrep i sammenheng med hverandre.

Av de kraftverkssøknader vi har fått på høring de siste månedene, blir Ildgruben berørt av minst fire, Agskaret og Grønnfjellåga i Rana kommune, Steikvasselv og Spjeltfjell kraftverk i Hemnes kommune. Ildgruben har sendt uttalelse om disse i brev av 4. juli 2006. Kopi av brevet følger vedlagt.

Distriktet er opptatt av at inngrep i reindriftsarealene må ses i sammenheng. Ett enkelt kraftverk utgjør ikke alltid de store konsekvensene, men summen av alle må reindriften forholde seg til. Dette merkes særlig godt i Ildgruben reinbeitedistrikt på grunn av de tidligere inngrepene.

Reindriften har også erfaring som viser at kraftutbygging fører til større utfart og forstyrrelser fra andre som ønsker å bruke lettilgjengelige områder til friluftsliv, jakt og hyttebygging. Dette skyldes at anleggsveier ofte holdes åpne etter at anleggsarbeidet er avsluttet.

Ildgruben reinbeitedistrikt sier bl.a. følgende i sin uttalelse av 4. juli 2006:

"Når det gjelder de enkelte kraftutbygginger i Hemnes kommune ligger Bessedøra kraftverk i Røssåga/Toven reinbeitedistrikt og blir ikke direkte berørt av Ildgruben rbd. Steikvasselva ligger i grenseområdet mellom nevnte distrikt. Spjeltfjell kraftverk er i Ildgruben reinbeitedistrikt. Alle nevnte kraftverk berører konvensjonsbeitene til Umbyn sameby og vil derfor indirekte berøre Ildgruben reinbeitedistrikt. Utbygginga av disse kraftverk vil få konsekvenser for Ildgruben reinbeitedistrikt med forstyrrelser i området kan gjøre at bruken for Umbyn sameby vil bli vanskelig og dermed påføre større beitepress mot Ildgruben reinbeitedistrikts beiteområder lenger nord og vestover. Det kan også virke negativt for den fordeling av beiteområder med tanke på de pågående konvensjonsforhandlinger mellom Norge og Sverige.

Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å befare de enkelte planene til kraftverk før eventuelt konsesjon gis. Ildgruben reinbeitedistrikt mener at en bør se alle prosjektene i sammenheng og at NVE som konsesjonsgiver må være behjelpelig med slik at reindriften ikke blir skadelidende".

Når det gjelder konsekvensene for reindriften av Spjeltfjell kraftverk, er det følgende omtale i søknaden s. 14:

"Utbyggingen medfører noe forstyrrelser i de 6 - 8 månedene som anleggsarbeidene vil pågå, men for ettertiden antar utbygger at inngrepene ikke vil ha noen konsekvenser for de samiske interessene, siden det verken er store neddemminger eller store reguleringer i dette prosjektet. "

Reindriftsforvaltningen mener at denne vurderinga er overfladisk og bærer preg av at kunnskapen om reindriften i området er mangelfull. Det ser en også ut fra beskrivelsen av reindriften.

Prosjektet ligger i et godt barmarksområde som tidligere nevnt, brukes av Ubmeje tjeålddie. Ut fra reindriftens arealbrukskart framgår det at Spjeltfjellelva er et naturlig kryssingsområde når reinen er på beitesøk mellom høyere - og lavereliggende områder. Det finnes trekk- og flyttleier for rein over elva. Et kryssingsområde er like over den planlagte demningen. Ut fra kartet som følger med søknaden, er det vanskelig å si om dette blir berørt. Det må derfor en befaring til for å kunne si om reindriftens trekk- og flyttleier blir berørt av demningen og det 2- 300 meter lange området overfor demningen som vil få økt vannstand langs elvestrekningen. Det er heller ikke mulig å si om demningen (5 meter høy og 40 meter bred) vil påvirke reindriftens bruk av området. Også her må en befare området før en kan si noe sikkert.

Vi må i denne sammenheng vise til reindriftslovens § 10.4 annet ledd, der det framgår at reindriftens flyttleier ikke må stenges. Reindriftsforvaltningen mener at det derfor må foretas en befaring sammen med de berørte reineierne for å avklare dette.

Prosjektet forutsetter også bygging av en 2,1 kilometer lang anleggsvei med parkeringsplass ved demningen. Dette vil i følge planen "gjøre området mer tilgjengelig for friluftinteresserte og andre som ønsker å komme lengre ut i naturen". For reindriften vil dette virke negativt. Det medfører større utfart og økte aktiviteter, for eksempel på høsten når det pågår jakt. Området vil også "bli pyntet til igjen slik at det da vil bli mer tilgjengelig enn det er i dag". Reindriftsforvaltningen antar at det da siktes til en gangbro over demningen (omtalt under avbøtende tiltak). Generelt må en derfor kunne forvente at ferdselen i området vil øke i hele barmarksperioden.

Rørgata fra demninga til kraftstasjonen skal graves ned i samme trasé som anleggsveien. Det er positivt for reindriften at rørgata graves ned. Det vil likevel bli en strekning som kan virke negativt for reindriften, i og med at det skal være en vei langs elva. Når det gjelder plassering av kraftstasjon m.m., ser det ikke ut som reindriften vil bli berørt i nevneverdig grad.

Inngrep som medfører endringer i reinens beite- og trekkmønster, vil ofte gi negative konsekvenser ut over det området inngrepet ligger i. Ildgruben reinbeitedistrikts bekymringer er at inngrepene vil føre til forstyrrelser for reinen fra Ubmeje, og at dette vil gi ringvirkninger med økt press mot andre beiteområder i Ildgruben, lenger nord og vest. Dette må ses i sammenheng med at det planlegges to andre kraftverk Besserdør og Steikvasselva kraftverk, i det området Ubmeje bruker. Økt beitepress lenger nord og vest kan føre til problemer med sammenblandinger av rein og merarbeid for reineierne.

Når det gjelder forslagene til avbøtende tiltak, vil en allment tilgjengelig anleggsvei ikke virke avbøtende i forhold til reindriften. Tvert i mot vil økt utfart være med på å forsterke skadevirkningene. Vi registrerer at veien omtales som "bomvei ". Det bør derfor være mulig å ha veien stengt med bom, og at bare de som driver næringsvirksomhet (kraftverkseier, landbruk, reindrift m.m.) i området har nøkkel til bommen.

Det pågår forhandlinger mellom Norge og Sverige om en ny reinbeitekonvensjon. Da Spjeltfjell kraftverk ble vurdert tatt ut av Samlet plan for å bli frigitt for konsesjonssøknad var Reindriftsforvaltningen imot dette. Årsaken var bl.a. forholdet til en annen stat og forhandlingene om en ny reinbeitekonvensjon. Denne situasjonen er ikke endret. Vi vet ikke om tiltakshaver er klar over denne problemstillingen. En eventuell utbygging medfører at tiltakshaver må forholde seg til Ubmeje tjeålddie og Ildgruben reinbeitedistrikt fordi begge er å betrakte som part i saken. Dette gjelder både i forhold til detaljplanlegging av inngrepene og et eventuelt erstatningsansvar.

På denne bakgrunn går Reindriftsforvaltningen i mot at det gis tillatelse til bygging av Spjeltfjell kraftverk."

Reindriftsforvaltningen i Nordland har sendt en generell kommentar til de småkraftsøknader som foreligger innen fylket i brev av 09.11.06:

"Reindriftsforvaltningen Nordland har mottatt søknader på en rekke småkraftverk de siste månedene. En del av disse prosjektene berører Ildgruben reinbeitedistrikt, og vi har tidligere gitt uttalelse til disse.

Ildgruben reinbeitedistrikt var på befaring av flere småkraftverkplaner i uke 41, sammen med bl.a. representanter fra NVE. I etterkant av disse befaringene har Reindriftsforvaltningen mottatt både muntlig og skriftlig henvendelse fra reinbeitedistriktet. I følge Ildgruben reinbeitedistrikt viste befaringen at de planlagte småkraftprosjektene var mer omfattende og inngripende i reindriftens beite- og driftsmønster enn distriktet var klar over da de uttalte seg til planene en for en. Det kan oppfattes slik at det ikke fantes et godt nok grunnlag for å forstå omfanget og konsekvensene for reindrift ut fra det skriftlige materialet som lå ved søknadene.

Ildgruben reinbeitedistrikt har skrevet et eget brev til oss om dette, jf. vedlagt kopi av brev datert 24. oktober 2006. Hovedinnholdet i brevet er at Ildgruben først etter befaringene har fått oversikt over konsekvensene av småkraftplanene som berører dem. Ildgruben reinbeitedistrikt vil på det sterkeste anmode NVE om ikke å gi konsesjon for bygging av Messingåga, Agskaret, Spjeltfjell, Bessedøra og Steikvasselv kraftverk. Samtidig kan de godta Skamdalen og Grønnfjell kraftverk.

Distriktet har en del merknader til prosjekter som har vært ute på høring tidligere. Bl.a. er de opptatt av at det ikke bygges nye veier inn i områdene dersom det blir gitt tillatelse til utbygging. Andre forhold som påpekes, er forstyrrelser i forbindelse med anleggs- og vedlikeholdsarbeid og ved at andre bruker anleggsveiene, nye kraftlinjer og stenging av trekk- og flyttleier. Det vises for øvrig til vedlagte kopi av brev fra Ildgruben reinbeitedistrikt.

Reindriftsforvaltningen vil gjøre oppmerksom på at det i forbindelse med befaringene er klarlagt at noen prosjekter berører reindriftens trekk- og flyttleier (som har et eget vern i reindriftsloven §§ 10.4, annet ledd). Dette gjelder Ågskaret kraftverk der inntaksdammen ser ut til å kunne demme ned en naturlig trekkvei for rein. Det samme gjelder ved inntakene i Bessedør, Spjeltfjell og Steikvasselv kraftverk. Dette har vi også påpekt tidligere for en del av prosjektene. Reindriftsforvaltningen mener at det må avklares om det finnes alternative løsninger dersom disse prosjektene skal kunne godkjennes. Dersom prosjektene opprettholder løsninger som stenger reindriftens trekk- og flyttleier, mener Reindriftsforvaltningen at disse ikke bør få tillatelse til utbygging. Vi viser for øvrig til reindriftslovens bestemmelser og de prosedyrer som kreves når det gjelder tiltak som stenger reindriftens trekk- og flyttleier.

Kraftutbyggingssøknadene i bl.a. Ildgruben reinbeitedistrikt viser at det er et klart behov for en bedre samordning av behandlingene av småkraftsøknader. Dette har vi påpekt i flere av våre tidligere uttalelser til NVE. Det gjelder også i andre reinbeitedistrikt i Nordland.

Flere av søknadene vi får på høring er dessuten preget av at det ikke er samlet inn opplysninger om reindriftens bruk av arealene, selv om noe av dette finnes ganske lett tilgjengelig på Reindriftsforvaltningens hjemmesider. Derfor foreligger det ofte et for dårlig vurderingsgrunnlag på reindrift.

Reindriftsforvaltningen sentralt har i brev av 31.09.06 til NVE tatt opp forholdet mellom kraftutbygging, reindriftsfaglige vurderinger og behovet for retningslinjer. Forholdene i Nordland viser at det snarest bør gjøres noe på dette området. Situasjonen må være lite tilfredsstillende både for reindriften, tiltakshaverne og NVE.

Ildgruben reinbeitedistrikt har sendt sin uttalelse Reindriftsforvaltningen i Nordland. NVE har mottatt kopi av brevet datert 04.07.06:

"Ildgruben reinbeitedistrikt har fått 5 kraftverk saker til høring, to i Rana kommune, Grønnfjellåga og Ågskaret kraftverk. Tre i Hemnes kommune, Bessedør, Stikvasselv og Spjeltfjell kraftverk.

Ildgruben reinbeitedistrikt er et av de reinbeitedistrikt i Norge som har størst berøring av kraftutbygging i sine områder. Det kan nevnes Bjerka/pluravassdragene som båndla store beitearealer og endret driftmønstret for reindriften i området i stor grad. Det planlegges også fra Statkraft å bygge kraftverk i Kjennsvatnet, som gir reindriften negative konsekvenser. Også andre kraftverk i distriktet er under planlegging her kan nevnes Bjerka og Messingåga. Distriktet har også nå gjennom de siste ti år hatt flere anleggprosjekter i beiteområde, det har vært opprustning av E-12 og med ny tunnel gjennom Umskaret, Umbukta fjellstue, restregulering av Store-Målvatnet, plastring av dammene i Akersvatnet, Kaldtvatnet, Gressvatnet og Fisklausvatnet og bygging av småkraftverk i Skamdalselva.

De fleste av de kraftverk som nå er sendt på høring er av typen småkraftverk med små reguleringer og forholdsvis korte anleggsveier. Det er ikke det enkelte kraftverks utbygging som utgjør de store konsekvenser for reindriften, men summen av alle sammen.

Ildgruben reinbeitedistrikt har gjennom de forskjellige inngrep gjort erfaringer at det generer mer forstyrrelser i områdene rundt inngrepene. Her kan nevnes at bygging av veier gjør områdene mer tilgjengelig for allmennheten både til friluftsliv, jakt og hyttebygging. Ildgruben reinbeitedistrikt uttalte i distriktsplan februar 2000 følgende i punkt 2. avsnitt 5: "Summen av alle inngrep som er foretatt, og de som allerede er kjent med kommer, gjør det stadig vanskeligere for oss å utøve vår næring. Arealet blir stadig redusert, og tålegrensen er snart nådd. Distriktet er derfor svært restriktive og tilbakeholdne i forhold til å gå med på større arealinngrep i de sentrale beiteområdene."

Når det gjelder de enkelte kraftutbygginger i Hemnes kommune ligger Bessedør kraftverk i Røssåga/Toven reinbeitedistrikt og blir ikke direkte berørt av Ildgruben rbd. Steikvasselva kraftverk ligger i grenseområde mellom nevnte distrikt. Spjeltfjell kraftverk er i Ildgruben reinbeitedistrikt. Alle nevnte kraftverk berører konvensjonsbeitene til Umbyen sameby og vil derfor indirekte berøre Ildgruben reinbeitedistrikt. Utbyggingen av disse kraftverk vil få konsekvenser for Ildgruben reinbeitedistrikt med forstyrrelser i område kan gjøre at bruken for Umbyen sameby vil bli vanskelig og dermed påføre et større beite press mot Ildgruben reinbeitedistrikt beiteområder lengre nord og vestover. Det kan også virke negativt for den fordeling av beiteområder med tanke på de pågående konvensjonsforhandlinger mellom Norge og Sverige."

[...]

"Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å befare de enkelte planene til kraftverk før eventuelt konsesjon gis. Ildgruben reinbeitedistrikt mener at en bør se alle prosjektene i sammenheng og at NVE som konsesjons giver må være behjelpelig med slik at reindriften ikke blir skadelidende."

Ildgruben reinbeitedistrikt har i en ny uttalelse til Reindriftsforvaltningen i Nordland, i etterkant av befaringen, merknader til bygging av flere småkraftverk i Rana og Hemnes kommune. NVE har mottatt kopi av brevet datert 24.10.06, og vi refererer følgende:

"Ildgruben reinbeitedistrikt ønsker å bruke muligheten til å komme med en del merknader til de planlagte kraftverk sakene i Rana og Hemnes kommuner, nå i etterkant av de befaringer som er gjort.

Ildgruben reinbeitedistrikt er ett av de reinbeiteområder i Norge som har mest inngrep av både hyttebygging, vassdragsutbygging, vei utbygging, og jakt og friluftsliv. Vassdragsutbyggingen på 60-tallet er en stor medvirkende årsak til at før uberørte områder ble tilgjengelig for hyttebygging og jakt og friluftsliv, gjennom et nettverk av anleggsveier i forbindelse med vassdragsutbyggingen. Distriktet vil på det sterkeste be NVE om ikke gi konsesjon til bygging av Messingåga, Ågskaret, Spjeltfjell, Bessedør og Steikvasselv kraftverk."

[...]

"Spjeltfjell kraftverk

Distriktet vil ikke at det bygges nye veier i område.

Planlagt dam ved inntaket stenger for flyttevei for rein.

Noen flere momenter som distriktet går imot:

- *Veier til kraftstasjon og inntaksdam.*
- *Beiteforstyrrelser i område under anleggperioden.*
- *Stenging av trekk og flyttveier.*
- *Forstyrrelser i område under vedlikehold og tilsyn av kraftverk.*
- *Forstyrrelser ved at andre bruker veier til anleggene.*
- *Nye kraftlinjer.*

Distriktet har også erfaring som viser at kraftutbygging medfører at utbygging av større kraftlinjer både på de lokal - regionale kraftlinjenettet. Det vil vel være utenkelig å tro at grunneierne til det enkelte kraftverk skal utnytte kraften lokalt, man vil vel tro at det også vil bli aktuelt med større kraftlinjenett ut i fra disse anlegg."

[...]

Statens vegvesen – Region nord har i brev datert 26.07.06 uttalt:

"Viser til Deres brev datert 6.6.2006.

Vi har ingen merknader til at det søkes om tillatelse for bygging av Spjeltfjell kraftverk.

Det er i konsesjonssøknaden skrevet at det vil gå veg fra rv. 802 og ned til kraftstasjon. Adkomst fra offentlig veg vil være fra fv. 324, og ikke rv. 802. Vi gjør oppmerksom på at tiltakshaver må søke Statens vegvesen om avkjørselstillatelse fra fv. 324, både for veg til dam/ inntak og veg til kraftstasjon."

Frode Solbakken har i e-post 15.09.06 uttalt:

"Det er søkt konsesjon for bygging av kraftverk i Bessedørelva, Steikvasselva og Spjeltjohke (Spjeltfjellaldselva) i Hemnes kommune i Nordland

Ønsker å få fram noen momenter i sakens anledning:

- *Tidligere utbygginger i Hemnes kommune*

I Hemnes kommune er en langt større andel av vassdragene tatt i bruk til kraftproduksjon enn landsgjennomsnittet. Er ikke mange nok av vassdragene i kommunen utbygget?

- *Hensynet til villmark/inngrepsfrie områder*

De foreslåtte utbyggingene vil redusere de inngrepsfrie områdene i vår kommune ytterligere. Dette er bekymringsfullt.

- *Hensynet til samiske interesser og reindrifta*

De foreslåtte utbyggingene vil kunne berøre samiske kulturminner. Det må pålegges konsesjonssøkerne å få foretatt undersøkelser i de områdene som vil bli berørt.

Reindriftsinteressene må bli hørt, både svenske og norske samer med interesser i området må tas med på råd.

- *Almenhetens interesser/friluftsliv*

De foreslåtte utbyggingene vil gjøre at inngangene til tre vakre daler blir skjemmet av kraftanlegg. Dette er negativt. Et av inngrepene (Spjeltjohke) vil være parallellt med Nordlandsruta og i randsonen til verneområder på norsk og svensk side.

Ber om at disse innvendingene blir ivaretatt i den videre prosessen, og at avbøtende tiltak blir utredet og inkludert i eventuelle konsesjonsvilkår."

Frode Solbakken ble bedt av NVE om å opplyse om han uttaler seg som privatperson eller om han representerer en gruppe eller forening. I e-post 5.10.2006 uttaler Solbakken:

"I utgangspunktet uttaler jeg meg som privatperson, men det skyldes at Naturvernforbundet av ulike årsaker ikke fikk avgårde sin høringsuttalelse innen fristen. (...) Så vidt jeg vet er to av de berørte vassdragene foreslått vernet i forbindelse med suppleringen av verneplan for vassdrag."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 21.04.07 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Vi viser til de høringsuttalelser som er kommet inn i forbindelse med konsesjonssøknaden til Spjeltfjell kraftverk. De kommentarene som er kommet utbygger i hende er som følger:

1. Hemnes Kommune4. sep. 2006
2. Hemnes Kommune ved ordføreren10. jan. 2006
3. Nordland Fylkeskommune13. okt. 2006
4. Fylkesmannen i Nordland8. sep. 2006
5. Statens Vegvesen26. jul 2006
6. Reindriftsforvaltningen i Nordland9. sep. 2006
7. Sametinget6. okt. 2006
8. Ildgruben Reinbeitedistrikt24. okt 2006
9. Frode Solbakken19. sep 2006

1 - Hemnes kommune

Vi noterer at Hemnes kommune i høringsuttalelsen, kun har konsentrert seg om reguleringsplanen og status for influensområdet. Det kan her kommenteres at når det gis konsesjon til bygging av kraftverk vil dette bli bygget i hht konsesjonens retningslinjer og ikke i hht PBL. Mht reguleringsplaner har MD gjort en vurdering av dette (ref Planjus #1, 2002), hvor det konkluderes med at arealbehovet allerede er vurdert og det er derfor en særskilt grunn til å gi dispensasjon fra reguleringsplanene.

Rådmannens innstilling på utbygging ble enstemmig vedtatt.

Ordføreren har etter uttalelsen høylydt i pressen kritisert kommunen for ikke å ha gitt en langt mer positiv høringsuttalelse i sakens anledning. Av den grunn har utbygger fått en tilleggsuttalelse som til gangs understreker kommunens positive holdning til utbyggingen. Utbygger har ingen innvendinger til kommunens forslag til avbøtende tiltak, bortsett fra å slippe minstevannføring om vinteren da dette har liten eller ingen estetisk effekt og liten biologisk virkning.

2 – Hemnes kommune ved ordføreren

Ordføreren berører her et meget viktig element ved småkraftutbyggingene som nok er kraftig undervurdert. Om en ser på utviklingen på bygdene i Norge gjennom de siste 20-30 årene så er det en stor omlegging som har foregått hvor økonomien i primærnæringene har gått gradvis tilbake. For å kunne opprettholde dagens nivå må det stadige effektiviseringer til i form av blant annet mekanisering. Det blir derfor færre og færre tradisjonelle arbeidsplasser ute på bygda og folketallet må da nødvendigvis gå ned dersom ikke nye initiativ iverksettes.

Ordføreren påpeker også at den teoretisk beregnede begrensningen av INON områdene har liten betydning i fht de alternative konsekvenser med en total fraflytning fra disse gårdene.

3 - Nordland Fylkeskommune (NFK)

Det noteres at NFK ikke går imot at det gis konsesjon, men de anbefaler at det ikke gis konsesjon, og det virker som om de begrunner dette med at de har et for dårlig grunnlag til å vurdere spørsmålet. Til dette kommenterer utbygger at konsesjonssøknaden er i henhold til NVEs krav og ble derfor også godkjent av NVE før den ble sendt på høring med de nødvendige informasjoner. Selve utbyggingen av Spjelvfjell er et begrenset inngrep, og det er derfor ikke behov for større utredninger enn det som er gjort og som beskrevet i NVEs veileder.

Fylkeskommunen hevder at området er et viktig utfartsområde, men i følge oppsitterne er det svært få personer som benytter dette området. Dersom prosjektet blir stoppet eller begrenset av den grunn så blir det dyre fotturer.

Fylkesråden poengterer at det er en del inngrep i området fra tidligere med en stor regulering av Røssvatn, Fylkesvei, kraftlinje m.m., men de hevder likevel at det er viktig å ta vare på området opp mot Okstind. Vedrørende turisme bemerkes av utbygger at umerkede turveier går på begge sider av elva, men selve utbyggingen vil bli lite synlig fra disse turstiene.

4 - Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen i Nordland kommenterte kraftutbyggingsplanene for Spjelvfjell i forbindelse med Samlet Plan vurdering i brev av 21. mar. 2003 som er vedlagt. Utbygger bemerker her at

fylkesmannen den gang tilrådte planene om utbygging. Den gang vurderte fylkesmannen utbyggingen til å være "små/middels negative". Det er derfor forunderlig at dette har forandret seg så mye på disse 3 årene. I nevnte uttalelse ble reduksjon av INON områdene nevnt, men dette ble ikke uttrykt som noe problem. Mht naturvern ble konsekvensene vurdert som middels negative. Konsekvensene for fisk var "ingen/små negative". Fylkesmannen konkluderte med at området fra før var påvirket av inngrep, og fylkesmannen anbefalte Spjeltfjell kraftverk, og at det ble unntatt fra Samlet Plan.

Mht undersøkelsene av biologisk mangfold så er dette både utført i hht NVEs veileder samt at den er godkjent av NVE før konsesjonssøknaden ble sendt ut på høring. Utbygger mener derfor fylkesmannen mangler objektiv dekning for dette kravet.

Fylkesmannen er bekymret for at INON arealet blir redusert. Utbygger mener generelt at dette er et element motstanderne av småkraftutbygginger bevisst benytter når det er mangel på andre motargumenter. Realiteten med INON områder i fbm småkraftverk er et spørsmål om definisjoner. En sæter med fjøs og store inngjerdede jorder er ikke å betrakte som et stort inngrep, mens en demning for et småkraftverk er det. Utbygger ser derfor dette som et misbruk av INON begrepet siden det blir hele 5 km som minsteavstand til en "tyngre" installasjon eller et inngrep, samt at de fleste berøringer i naturen uavhengig av størrelse betegnes som "et tyngre inngrep".

Fylkesmannen går imot en utbygging pga de store reduksjonene av INON områder. Det kan da bemerkes at prosjektet reduserer INON områdene med hhv Villmarkspeg 6,7 km², INON sone 1 med 4,7 km² og INON sone 2 med 2,5 km² ref fylkesmannens brev. Utbygger vil hevde at denne utbyggingen ligger slik til i terrenget at den vil bli lite synlig da hele rørgata vil bli gravd ned og demningen ligger nede i et gjel. Det er kun veien som i realiteten vil bli synlig, og den kan eventuelt kultiveres slik at den går i ett med terrenget. Alternativt dersom veien fjernes etter utbygging kan det diskuteres om utbyggingen i det hele tatt reduserer INON områdene.

Det totale området med forskjellige typer vernesoner i Norge dekker nå ca 146 000 km², eller rundt 50 % av hele Norges fastlandsareal. I følge en artikkel og informasjon fra Bjørn Lauritsen, leder i Småkraftforeninga, berører inngrepsfrie soner gruppe 2 hele 70 % av Norges areal og da ca 265 000 km². Dersom dette arealet ikke kan berøres vil det innebære en alvorlig hemsko for all videre utvikling og livsgrunnlaget for distriktene i Norge. I perioden 1998 til 2003 ble reduksjonen av INON området bare 640 km² (eller 0,4 %).

I dette tilfelle vil det således for ettertiden være minimalt med synlige inngrep og det vil kun være demningen og eventuelt veien som vil vises innenfor dagens definisjon av INON. Det er vanskelig å tallfeste hva dette evt betyr i kr men utbygger påstår at turistverdien i kroner ikke vil bli redusert ved en utbygging. En kan heller ikke se bort fra at naturopplevelsene med en naturvei faktisk kan bli økt siden terrenget opp mot Okstindbreen vil bli mer tilgjengelig for allmennheten.

Det refereres også til diverse Stortingsmeldinger, hvor det er ønske om å ta vare på naturen. På den annen side har et samlet Storting meget klart gitt uttrykk for at det skal satses på utbygging av småkraftverk og fornybar energi. Utbygger med flere mener det er bedre med å utvikle fornybar energi i slike vassdrag fremfor å generere tilsvarende energi vha for eksempel brenning av fossilt drivstoff. Den nylig avsluttede klimakonferansen i Nairobi konkluderte med at utslipp av klimagasser er den viktigste årsaken til klimaendringene og Norge har nylig satt som mål å redusere utslippene av CO₂ med 30 % i løpet av 12 år. En utbygging av Spjeltfjell kraftverk vil erstatte utslipp av klimagasser med rundt 15 000 tonn hvert år, og overgår her i en

"helhetlig vurdering" mange ganger det følelsesmessige og visuelle tapet ved synet av små betongterskler i naturen.

5 - Statens Vegvesen

Det noteres at SV ikke har kommenterer til utbyggingen.

6 – Reindriftsforvaltningen i Nordland (RVN) (11.sep.-2006) Helhetlig vurdering av Småkraftverk.

Det er interessant å konstatere at RVN skriver at "Ett enkelt kraftverk utgjør ikke alltid de store konsekvensene, men det er summen de må forholde seg til". RVN er opptatt av at det ikke blir bygget flere veier innover i terrenget da de mener det vil kunne forstyrre reindriftsnæringa. Vi noterer dette, men for å kunne bygge og drifte kraftverket på en tilfredsstillende måte vil det være nødvendig å ha en kort vei opp til inntaket. Vi foreslår derfor å sette opp en låsbar bom ved innkjøringen som normalt skal være låst. Det er mulig å fjerne veien etter utbyggingen, men dette er ikke ønskelig for utbygger da det fra tid til annen kan være behov for å gjøre arbeider på inntaket og de økonomiske konsekvensene for drift og vedlikehold ved en fjerning av veien er betydelige.

Reindriftsnæringen hevder at de har et va akkurat der demningen er tenkt plassert. For å komme RVN i møte foreslår derfor utbygger å flytte demningen 2-300 meter nedover langs elva slik at overvannet vil nå akkurat opp til dette vaet. Dette vil medføre ca 4 m lavere fall men også kortere rørgate.

Under befaringen som ble avholdt ble det også uttrykt fra Reindriftseiernes representant at de sender innsigelser av prinsipp og det bærer også innsigelsen preg av.

6 b – Reindriftsforvaltningen i Nordland (18/09-2006) Spjeltfjell.

Det noteres at reindriftsnæringa er positive til at rørgata graves ned. Utbygger har ingen innvendinger til å stenge veien med bom dersom det er ønskelig.

7 – Ildgruben reinbeitedistrikt

I brev av 10/7-06 informerer Ildgruben at de har beiteretter i Spjeltfjelldalen og det blir kun uttrykt generell bekymring for en begrensning av totalt beiteareal og eventuell økt ferdsel i området.

I brev av 24/10/06 ønsker de at det ikke bli bygd veier inn i området. Det påpekes at inntaksdammen vil stenge for vademuligheter. For å imøtekomme dette vil utbygger flytte inntaket nedover ca 150-200 meter slik at vadestedet forblir urørt. Mht vei så kan utbygger stenge denne med låst bom. I tillegg kan veien kultiveres med beplantning slik at den vokser til igjen raskere med gress. Det er ønskelig å ha en mulighet for vei opp til demningen for nødvendig vedlikehold.

8 - Sametinget

Sametinget skal ha en egen befaring og de har derfor ikke uttalt seg ennå.

9 – Frode Solbakken

Flere av kommentarene er vel behørig kommentert ovenfor.

Når det gjelder hensynet til konsesjonsvilkår så har vel utbygger allerede tatt de hensyn som en kan forvente ved å grave ned rørgatene, samt å pynte til igjen traseene. Demningene med inntaksmagasinerne vil også bli relativt små og med en beliggenhet nede i denne trange dalen så vil den ikke bli synlig bortsett fra på nært hold.

Utbyggers kommentarer i fht befaring

Samene hevder at omsøkt inntak benyttes som vadested. Under befaringen ble det fra utbygger derfor foreslått å flytte inntaket 150-200 meter lenger nede i elva. Denne løsningen vil unngå vadestedet for rein samt at rørledningen blir noe kortere. På denne annen side vil fallhøyden bli 4-5 meter mindre.

Sluttkommentar

Utbygger ønsker å poengtere at ca 50 % av totalt areal i Norge er underlagt en eller annen form for vern som er opprettet av forskjellige årsaker. Dette representerer et stort areal. INON er videre i utgangspunktet kun en indikator mht miljøhensyn.

Grunneier har også ønsker om å ivareta naturbildet. Rørene vil bli gravd ned og vil derfor ikke være synlige. Når det gjelder anleggsveien for å bygge rørgata og demningen så vil virkningene av denne reduseres på flere måter. Veien vil kultiveres med tilplanting slik det blir en gressvei og den vil da gå i ett med naturen. Det er også planer om å lage et pent og naturlig inntak. Det finnes flere eksempler på fine inntak som gir et naturlig pent bilde. Inntaket kan eksempelvis kles i tømmer eller naturstein.

Utbygger slutter seg til Ordføreren i Hemnes. Konsekvensene med å ikke bygge ut er langt større enn å bygge ut."

I etterkant av NVEs befaring av prosjektområdet i Spjeltfjellelva ble søker bedt om å oppgi lavvannsverdier, 5% -persentiler, for elva. NVE mottok følgende i e-post av 12.11.06:

"Spjeltfjellelva m/ VM 151.15 Nervoll

	v.s. Q_{mid}	Q
	%	m^3/sek
Middelvannføring	100 %	4,958
Alminnelig lavvannføring	9,1 %	0,449
5% percentile sommer	75 %	3,716
5% percentile vinter	6 %	0,316

"

Planendringer

Etter innkomne høringsuttalelser har søker valgt å redusere prosjektet noe av hensyn til de allmenne interessene i området.

Søker har i brev av 22.01.2009 sendt inn følgende planendringer:

[...]

Vi har gått nøye igjennom de høringsuttalelsene som kom inn i fbm med høringen av det foreslåtte prosjektet, og ser at det er kommet inn en del kommentarer som vi velger å imøtegå med en planendring som presentert i dette brevet. Siden dette er relativt betydelige endringer er det mulig NVE vil sende endringen ut på en begrenset høring før det blir tatt en endelig stilling til konsesjonsspørsmålet.

Gjennom høringsprosessen ser utbygger at det er kommet inn høringsuttalelser hvor hovedinnvendingene generelt sett mht reindrift, INON, friluftsliv, biologisk mangfold og landskap. På denne bakgrunn har vi vurdert mulighetene for å justere prosjektet slik at vi i størst mulig grad kan komme disse kommentarene i møte og fortsatt kunne bygge et økonomisk drivverdig og interessant vannkraftprosjekt.

Den eneste muligheten utbygger har er å flytte inntaket lenger ned i vassdraget og det presenteres derfor herved en planendring, som synes å gjøre prosjektet betydelig mindre konfliktfylt. Med denne løsningen unngår utbygger de mest omstridte elementene fra den opprinnelige søknaden. Dette innebærer i realiteten at inntaket flyttes til under fossen på ca kote 480 moh.

Denne planendringen medfører at utbygger imøtegår følgende forbedringer:

- 1. Reindriftsinteressene har klart uttrykt at det opprinnelige damstedet med planlagt neddemming berører ett av deres trekkruiter, og spesielt vadestedet rett ovenfor inntaket og demningen. Med det nye damstedet vil reindriftsnæringens presenterte trekkruiter forblir uberørt.*
- 2. Ved å legge inntaket lenger ned i vassdraget og i tillegg nede i ei dyp kløft medføre at det generelle inntrykket for hele landskapet vil både forbli og fremstå mer urørt.*
- 3. Flyttingen av inntaksted medfører at en betydelig mindre område vil bli berørt og følgelig vil det også utgjøre en mindre effekt på biologiske forhold og biologisk mangfold.*
- 4. Inntaket i planendringen blir liggende nede i ei dyp kløft og vil derfor bli langt mindre synlig i terrenget. Dette vil imøtekomme turistenes kommentarer relatert til friluftsliv, da anlegget vil bli mye mindre synlig fra den ruta som blir brukt som turvei til området.*
- 5. Ved å flytte inntaket så langt ned vil det også redusere reduksjonen av inngrepsfrie naturområder (INON).*
- 6. Det er av Fylkesmannen pekt på at sumvirkningene er ukjente men betydelige. Resultatet av planendringen er at mange av de negative elementene som er kommentert i høringene på denne måten blir redusert, og følgelig mener utbygger at eventuelle "sumvirkninger" også da vil bli redusert.*

Denne planendringen innebærer også ulemper for utbygger på flere måter. Ved å redusere fallhøyden såvidt mye vil det bety at effekten og årsproduksjonen vil bli redusert. Maksimaleffekten kan kompenseres noe ved å øke slukeevnen, men dette blir kun fullt utnyttet kun i flomperioder og total årsproduksjon vil derfor bli redusert. Generelt sett vil kraftverk med lavere fall og mer vann falle dyrere i utbygginger og det blir også tilfellet her, da man må øke slukeevnen, med betydelig større fysiske installasjoner i fa inntakskonstruksjoner, rørgater og maskiner. Dette er mer kostbart og følgelig vil også kraftverket komme noe dårligere ut økonomisk sett. Det er også et negativt moment at å legge et inntak rett under en stor foss kan

til tider medføre underkjølt vann som igjen kan medføre problemer ved inntaket. Det er derfor viktig for utbygger å forsøke å få til et så stort volum på inntaksbassenget som mulig.

Det nye prosjektet blir nå presentert som vist på vedlagt kart, med de vedlagte nøkkeldata og med reviderte utbyggingskostnader. Det har vært en betydelig kostnadsstigning i løpet av de to siste årene som er reflektert i vedleggene. I løpet av de samme to årene har også de langsiktige kraftprisene steget betydelig og det vil derfor være riktig å øke prosentvis slukeevne."

Ny høring

De nye planene er sendt på ny høring til kommunen, fylket og de andre instansene og friluftsforslagene som uttalte seg i første høringsrunde.

Hemnes kommune uttaler følgende i brev av 25.02.2009:

"Endringene det søkes om medfører at inntaket flyttes nedenfor fossen til kote 480 moh, som igjen fører til mindre arealinngrep i området. Hemnes kommune har ingen ytterligere merknader enn uttalelsen som ble gitt ved forrige høring. Det bemerkes at det må søkes om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel fra LNF 1 - og LNF 2 området. For ordens skyld legges planutvalgets tidligere vedtak med uttalelsen."

Fylkesmannen i Nordland uttaler følgende i brev av 28.02.2009:

[...]

Planendringen innebærer at inntaket for kraftverket flyttes lenger ned i Spjeltfjellva, fra kote 515 moh til kote 480 moh. Dette vil redusere de negative effektene av utbyggingen på landskap, inngrepstomme naturområder (INON), friluftsliv, biologisk mangfold og reindrift.

I vår høringsuttalelse 08.09.2006 gikk vi i mot det opprinnelige prosjektet. Hovedbegrunnelsen for dette var den store reduksjonen av INON utbyggingen ville gi, og at dette ville være i strid med nasjonale føringer. I tillegg pekte vi på mangler ved de biologiske undersøkelsene/rapportene. Dette gjorde det vanskelig å vurdere konsekvensene av utbyggingen på biologisk mangfold.

Bekkekløfter og fossesprøytsoner

Etter at vi ga vår uttalelse til det opprinnelige prosjektet har Direktoratet for naturforvaltning (DN) og NVE satt i gang et samarbeidsprosjekt med formål å framskaffe en nasjonal oversikt over verdifulle lokaliteter av de viktige naturtypene bekkekløfter og fossesprøytsoner. Fylkesmannen har på bakgrunn av gitte kriterier utarbeidet en oversikt over bekkekløfter og fossesprøytsoner som er aktuelle for videre kartlegging. Denne oversikten ble sendt til DN i 2007.

[...]

Fossen i Spjeltfjellva mellom ca kote 510 moh og 440 moh har prioritet 1 på lista over utvalgte lokaliteter som er aktuelle for videre kartlegging. I følge våre opplysninger vil kartleggingen av lokaliteter i prioritet 1 starte i 2009. Kart over bekkekløfter i nord-østenden av Røssvatnet er vist på neste side."

[...]

"Konklusjon

Fylkesmannenn ser positivt på planendringene som vil medføre at de negative konsekvensene utbyggingen vil få for miljøverdiene i området vil bli en del mindre enn ved det opprinnelige prosjektet. Bortfallet av INON vil imidlertid fortsatt bli såpass stort at vi vil fraråde en utbygging på dette grunnlaget. Vi mener også at den planlagte kartleggingen av bekkekløft og fossesprøytsone i Spjeltfjellelva må være gjennomført før konsesjonssøknaden ferdigbehandles."

Nordland fylkeskommune uttaler i brev av 08.05.2009 følgende:

Fylkesrådet i Nordland har behandlet saken i sitt møte 05.05.2009, FR-sak 065/09, og gjort følgende vedtak:

- 1. Nordland fylkeskommune ser at reduserte utbyggingsalternativ for Spjeltfjell kraftverk og Stekvasselv kraftverk medfører mindre negative miljøkonsekvenser enn tidligere omsøkte prosjekter. Imidlertid er det fortsatt vesentlige usikkerhetsmoment angående miljøkonsekvensene knyttet til de aktuelle utbyggingene i området.*
- 2. Fylkesrådet anbefaler at det på nåværende tidspunkt ikke gis konsesjon for utbygging av Spjeltfjell kraftverk og Stekvasselv kraftverk. Fylkesrådet vil vise til kap 7 i "Retningslinjer for små vannkraftverk" og ber NVE stille søknadene for kraftverkene i bero inntil Fylkesdelplan — små vannkraftverk i Nordland er ferdigstilt.*
- 3. Fylkesrådet vil be om at NVE fremmer egen sak hvor alle de tre kraftutbyggingene i området og nett-tilkoblingene ses i sammenheng, slik at sumvirkningene kan vurderes.*
- 4. Hvis NVE likevel gir konsesjon for Spjeltfjell kraftverk og Stekvasselv kraftverk, vil Nordland fylkeskommune be om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene:*

Det vises til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeide i marken.

Sammendrag

I 2006 ble det søkt om konsesjon for bygging av Bessedøra kraftverk, Stekvasselv kraftverk og Spjeltfjell kraftverk. Disse ligger alle i nordenden av Røssvatnet i Hemnes kommune hvor det også er interesser knyttet til friluftsliv, reindrift, biologisk mangfold og inngrepsfrie naturområder. Fylkesrådet behandlet disse sakene i rådsmøte den 03.10.2006, og anbefalte at ingen av utbyggingene skulle gis konsesjon. Bakgrunnen for fylkesrådets holdningen var at kraftverkene var i konflikt med frilufts- og reindriftsinteresser samt at de reduserte inngrepsfrie områder(INON).

For å redusere de negative miljøkonsekvensene av utbygging av de to kraftverkene Stekvasselv og Spjeltfjell er reduserte utbyggingsalternativer utarbeidet og sendt på høring.

Endringene vil i tillegg til mindre negative miljøkonsekvenser resultere i noe redusert produksjon og dermed en noe dyrere utbygging. Etter endringen vil årlig middelproduksjon for Spjeltfjell kraftverk være på 22,6 GWh. Dette gir en utbyggingskostnad på 2,59 kr/kWh. En utbygging av Stekvasselv kraftverk vil etter endringen gi årlig middelproduksjon på 14,3

GWh, og en utbyggingskostnad på 2,53 kr/kWh. Tiltakene vil fortsatt etter endring kunne gi negative konsekvenser for inngrepsfrie naturområder (INON), naturmiljø og friluftslivet.

I forbindelse med arbeidet med fylkesdelplan for småkraftverk i Nordland er det utarbeidet flere faglige utredninger med tilhørende temakart. Temakart for friluftsliv viser at området ved Okstindan er et viktig friluftsområde, og temakart for landskap viser at Okstindan - sammen med Torghatten, De syv søstre og Stetind - er av de viktigste landskapselementene i Nordland. Den aktuelle fylkesdelplanen skal ut på høring i løpet av høsten 2009.

Mulig nett-tilknytning i område er tidligere sendt ut som meldingssak. I det ene av alternative traseer kan denne knytte disse to utbyggingene og Bessedøra kraftverk til det generelle nettet. Utredninger av konsekvenser av ulike alternative traseer for denne linja vil komme som egen sak på et senere tidspunkt.

Samtidig har naturforvaltningen (DN og fylkesmannens miljøvernavdeling) og NVE startet et prosjekt for å kartlegge de biologiske forholdene knyttet til bekkekløfter. I dette området vil det bli foretatt registreringer i løpet av sommeren 2009. Dette arbeidet vil resultere i ny kunnskap om det biologiske mangfoldet på disse stedene. Muligens vil dette også resultere i funn av noen nye steder hvor det er rødlistearter.

Utredningen om konsekvensene av utbyggingene er i søknadene også denne gangen mangelfullt dokumentert. I tillegg er det ikke avklart nett-tilknytning og tiltakenes sumvirkninger vurderes til å være delvis uavklarte.

I kap 7 i "Retningslinjer for små vannkraftverk" er det tatt opp at behandlingen av søknader kan stilles i bero hvis det er gjort en konkret vurdering av området, og det samtidig er meldt oppstart av arbeidet med fylkesdelplan for småkraftverk. I disse to aktuelle sakene er betingelsene til stede for å be konsesjonsmyndigheten (NVE) om å legge disse sakene på vent inntil Fylkesdelplan — små vannkraftverk i Nordland er ferdigstilt. Denne muligheten må benyttes for å få anledning til å vurdere de i sammenheng med nettutbyggingen i området og for å kunne hensynta resultatene av kartleggingsarbeidet til miljømyndighetene og NVE. En utsetting av behandlingen vil også gi mulighet til å vurdere sumvirkningene.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesråden for kultur og miljø vil påpeke samfunnets behov for klimavennlig kraft. Den største samfunnsnytt av utbygginger av mindre elver og bekker er der hvor mest mulig av fortjenesten kommer tilbake til lokalsamfunnet. Den samfunnsmessige nytteverdien må også samtidig ses i sammenheng med de negative miljøkonsekvensene.

I disse to aktuelle sakene vurderer fylkesråden den tilsendt informasjon som utilstrekkelig både for hvert enkelt av tiltakene og i sum. Sumvirkningen av tiltakene bør etter fylkesrådets mening også vurderes i sammenheng med utbygging av nødvendig kraftlinje og verdifullt biologisk mangfold i eventuelle bekkekløfter i elvene, for å få fram det samlede konsekvensbildet.

Fylkesråden vil påpeke at utbygger i ny søknad har søkt å ta hensyn til interessekonfliktene, og at reindriftsforvaltningen nå synes å kunne akseptere begge utbyggingene. Området er også en del berørt av tidligere kraftutbygging. Dette er dessverre ikke tilstrekkelig i forhold til de betenkeligheter som fortsatt finnes. Områdets verdier knyttet til friluftsliv, landskap og usikkerhet i forhold til verdifullt biologisk mangfold i bekkekløfter må vektlegges.

Samlet vurderes forslagene fortsatt å gi negative konsekvenser for friluftsliv og biologisk mangfold. Det er grunn til å tro at disse konsekvensene kan være redusert som følge av endringsforslagene. Imidlertid dokumenterer ikke søknadene de reelle konsekvensene av tiltakene etter endringen på en tilfredsstillende måte. Søknadene gir derfor ikke godt nok grunnlag for en ny vurdering.

Det anbefales derfor at konsesjonen for disse to utbyggingene legges på vent slik at de kan ses i sammenheng med konsekvensene av ny kraftlinje i området, kartleggingsarbeidet av biologi i bekkekløfter og konklusjoner fra arbeidet med fylkesdelplan for småkraftverk.

Fylkesråden for kultur og miljø vil vise til kap 7 i "Retningslinjer for små vannkraftverk" og be NVE legger disse sakene på vent inntil Fylkesdelplan — små vannkraftverk i Nordland er ferdigstilt.

Fylkesråden vurderer en utsettelse som lite kontroversiell da en utbygging ikke er aktuell før det er avklart hvordan eventuelt produsert kraft i området skal knyttes til det øvrige kraftnettet.

Vedtakskompetanse

Det vises til FT-sak 106/02 om søknad om konsesjon for bygging av Skromma kraftverk vedtak II, der fylkestinget delegerer behandlingen av søknader etter vannressursloven til fylkesrådet.

[...]

Problemstilling

Det ble i 2006 søkt om konsesjon for bygging av Spjeltfiell kraftverk. Til denne søknaden kom det merknader angående friluftsinnteresser, inngrepsfrie naturområder (INON), landskap, biologisk mangfold og reindrift. Tiltakshaver fremmer nå endringsforslag for å imøtekomme foreliggende merknader.

Endringer oppsummert

Det foreslås i endringsforslaget å flytte inntaksdammen i vassdraget fra kote 515 til kote 480. Dette vil redusere netto fallhøyde fra 130,5 m til 90,0 m, og samtidig redusere årlig middelproduksjon fra 26,5 GWh til 22,6 GWh. Utbyggingsprisen vil øke fra 1,86 kr/kWh til 2,59 kr/kWh. Endringene vil derfor innebære en redusert kapasitet for strømproduksjon og redusert lønnsomhet. Det påpekes at ny lokalisering også kan gi problemer med tanke på underkjølt vann.

- Det opprinnelige damstedet ville komme i konflikt med en trekkroute for rein i området. Dette gjaldt spesielt vadestedet rett ovenfor inntaket og demningen. Ny lokalisering av dam vil ikke komme i konflikt med trekktruten.*
- Ved å legge inntaket ned i en dyp kløft lengre ned i vassdraget minimeres de negative virkningene tiltaket har på landskapet, friluftslivet og INON*
- Flyttingen av inntaket vil resultere i kortere elvestrekning og dermed også innebære mindre negativ påvirkning av på biologisk mangfold.*
- Det antas at "sumvirkninger" vil bli reduserte*

Oversendte dokumenter inneholder ikke en god utredning for hvilke konsekvenser som kan forventes av tiltaket etter endringsforslaget. Dette vurderes til å være en mangel i

saksutredningen. Det vises videre til saksutredning for sak 124/06 vedtatt i Fylkesrådet den 03.10.2006 for utredning av det opprinnelige forslaget.

[...]

Samlet vurdering

Samlet vurderes forslagene enda å gi negative konsekvenser for friluftsliv og biologisk mangfold. Selv om det er grunn til å tro at disse konsekvensene vil bli reduserte som følge av endringsforslagene, dokumenterer ikke søknadene de reelle konsekvensene av tiltakene etter endringen på en tilfredstillende måte. Søknadene gir derfor ikke grunnlag for å ta endelig standpunkt til konsesjonssøknadene.

Det vises til fylkesrådssakene 121/06 "Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Stekvasselv kraftverk", 123/06 "Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Bessedøra kraftverk" og 124/09 "Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Spjeltfjell kraftverk", fylkeskommunens uttalelse til "Ny melding: "Kraftnett Røssvatnet" — Nye nettanlegg for tilknytning av kraftproduksjon ved Røssvatnet." datert 17.08.2007 (vår ref: 200603663) samt Oppstart - Fylkesdelplan - små vannkraftverk i Nordland (FT-sak 9-2008).

Gjennom fylkeskommunens saksbehandling vurderes endringssøknadene for Spjeltfjell kraftverk og Stekvasselv kraftverk enda som mangelfullt opplyste i forhold til flere forhold. Særlig er forholdene knyttet til sumvirkninger for friluftsliv, biologisk mangfold og landskap. Det er heller ikke avklart hvordan kraften skal transporteres ut av området, og hvilke negative konsekvenser dette vil ha. En samlet vurdering for alle utbyggingene i området hvor samfunnets behov for den totale kraftproduksjonen bør derfor gjøres for å få fram et helhetlig konsekvensbilde.

Det vises til kapittel 7 i Retningslinjer for små vannkraftverk der det står: "Inntil godkjente planer foreligger, bør NVE legge på vent saker hvor fylkeskommune eller kommune signaliserer at en bit for bit utbygging i det aktuelle området kan medføre uheldige sumvirkninger." Det står videre at: "For at NVE skal legge søknader på vent på oppfordring fra fylkeskommune eller kommune, forutsettes det av nevnte instanser har gjort en konkret vurdering av området og har satt i gang saksbehandling."

Med bakgrunn i denne og tidligere behandlinger av kraftverkene i Bessedøra, Stekvasselv og Spjeltfjellelv, behandlingen av "Kraftnett Røssvatnet" og at Fylkestinget har meldt oppstart av Fylkesdelplan - små vannkraftverk i Nordland er kriteriet for å kunne legge disse sakene på vent oppfylt. Det anbefales derfor at Bessedøra, Stekvasselv og Spjeltfjellelv kraftverk blir lagt på vent inntil Fylkesdelplan - små vannkraftverk i Nordland foreligger og når alle sakene kan ses samlet.

Konsekvenser

Det er ikke fremkommet at tiltakene vil gi direkte konsekvenser for Nordland fylkeskommune."

Reindriftsforvaltningen i Nordland uttaler følgende i brev av 25.02.2009 til nytt planlagt alternativ:

"16.desember 2008 ble det arrangert møte mellom utbyggerne av Spjeltfjellelva, Stekvasselve og Bessedøra kraftverk, Reindriftsforvaltningen og de berørte reinbeitedistriktene. Her ble det endrede planene for Spjeltfjellelva lagt fram. Reindriftsforvaltningen har i samråd med reinbeitedistriktene kommet fram til at endringen av inntaket gjør utbyggingen akseptabel.

Reindriftsforvaltningen forutsetter at utbyggerne vil følge opp de øvrige momentene knyttet til veibygging og anleggsfasen som ble diskutert under møtet (se referat).

Endringene av planene for Spjeltfjellelva (og Stekvasselva) gjør at den opprinnelige planen for Bessedøra kraftverk (deres ref.: NVE 200600008-3 ktv/sbi) kan aksepteres uten endringer.

Reindriftsforvaltningen Nordland har utover dette ingen merknader til saken"

Referat fra møte mellom utbygger og reinbeitedistriktet 16.12.08

"Sted: Mo I Rana

Tid: kl. 1100 16.desember 2008.

Tilstede: Johnny Aas (utbygger Bessedørelva), Roar Rabliås (utbygger Spjeltfjellelva), Håkon Økland (utbygger Stekvasselva), Tore Rafdal og Christian Tovås (Miljøkraft Nordland - utbygger Stekvasselva), Kjell Idar Juvik (ordfører Hemnes kommune), Stig Liffell, (leder Ildgruben reinbeitedistrikt), Tom Liffell, (Ildgruben reinbeitedistrikt), Ole Martin Renberg (Røssåga/Toven reinbeitedistrikt) og Svein Bjørk (Reindriftsforvaltningen Nordland).
Representanter fra Umbryn Sameby var ikke tilstede.

Håkon Økland, representant for utbyggerne, presenterte de nye planene for Spjeltfjellelva og Stekvasselva kraftverk. Planene for Bessedøra kraftverk ble opprettholdt, da det ikke finnes noe kurant alternativ. Etter dette fortalte Tom Liffell om områdets betydning for både svensk og norsk reindrift, og hvilke krav de hadde i forbindelse med en eventuell utbygging. Han poengterte at man også var avhengig av at svensk reindrift godtok de nye planene før man startet eventuell utbygging.

Dette ble skissert i forbindelse med hver enkelt utbygging:

Stekvasselva:

Det ble presentert 3 aktuelle alternativer, alle nedstrøms for tidligere plan. Det mest aktuelle tiltaket (alternativ 2) er plassert på kote 520 og gjør rørgata 400 meter kortere. I den opprinnelige planen ville oppdemningen av elva føre til stillestående vann oppstrøms fra inntaket til Stekvatnet. Stig Liffell fortalte at reinen ikke lot seg flytte over stillestående vann. Ved opprettholdelse av den opprinnelige planen ble det foreslått å bygge bru over inntaket for flytting av rein. Dette ble ikke sett på som et alternativ fra reindriftens side i dette området. Når inntaket flyttes nedover får man ikke dette problemet, og reindriften kunne derfor akseptere alternativ 2. Sperregjerdet som var satt opp i forbindelse med konvensjonsbeitene skal rives (noe som er den svenske forvaltningen sitt ansvar).

Spjeltfjellelva:

Her var inntaket plassert nedstrøms fossen i forhold til hvor det var tidligere planlagt. Kartskisse for den nye planen var ikke tilgjengelig på møtet. Flyttingen av inntaket lenger ned var akseptabelt for reindrifta.

Bessedørelva:

Her har ikke utbyggerne planlagt noen forandringer. Reindrifta mente at inntaket og demningen i liten grad ville komme i konflikt med trekk og flyttvei. Tørrlegging av elva

nedenfor inntaket vil redusere dens effekt som naturlig stengsel for rein. Reindrifta ønsker en dialog med utbyggerne om å sette opp sperregjerder hvis det skulle vise seg og bli behov for det mellom elveravinen og fylkesveien/ Røsvatnet.

Utover dette hadde de tre kraftverkene noen felles momenter som ble diskutert.

Vei:

Ved bygging av inntak og demning blir det laget en anleggsvei for alle tre kraftverkene. Fra reindrifta og reindriftsforvaltningens side ble det lagt stor vekt på at disse veiene måtte fjernes etter bygging. En indirekte konsekvens av anleggsveier er ofte at de fungerer som innfallsporter i fjellet for friluftsfolk. Spesielt hadde Ildgruben reinbeitedistrikt dårlige erfaringer med dette fra tidligere kraftverksutbygginger. De ønsket at veiene ble permanent fjernet. Men det var også en mulighet og fysisk å blokkere veien med stein. Bomvei ble ikke ansett som en tilfredsstillende løsning. Utbyggerne hadde ingen motforestillinger mot dette. En traktor-/ ATV-trase for å kunne frakte opp utstyr til nødvendig vedlikehold etter bygging ble ansett som tilstrekkelig.

Anleggsperiode:

Anleggsperioden for damanlegget og rørgata vil bli når vannføringen er på det laveste etter bresmeltingen på høsten og før snømengden blir for stor. For å minimere forstyrrelsene for rein og eventuelt andre elementer vil utbygging skje samtidig for alle tre.

Håkon Økland orienterte om at det med bakgrunn i møtet ville bli en ny høringsrunde for planendringene vedrørende Spjeltfjellelva og Stekvasselva kraftverk. Han understreket at det var viktig at Reindriftsforvaltningen også kommenterte sitt syn på Bessedøra kraftverk i de nye høringsuttalelsene.

Utbyggerne ønsket en videre dialog med reindriften ved en eventuell utbygging og i etterkant for å avklare problemer som kunne oppstå underveis på en god måte. Stig Lifjell ble plukket ut som kontaktperson for reinbeitedistriktene.

I tillegg til de som var til stede vil svensk reindrift v/Umbyn Sameby motta dette referatet samt de nye planene."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Spjeltfjell Kraft AS, under stiftelse, står som søker for prosjektet og vil stå for utbygging og drift av kraftverket. Selskapet er et privat aksjeselskap eid av de grunneierne som har fallrettigheter i prosjektet.

Om søknaden

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Spjeltfjellelva kraftverk med tilhørende anlegg i Spjeltfjellelva, Hemnes kommune i Nordland. Kraftverket er planlagt med installert effekt på maksimalt 5 MW.

Videre er det søkt om tillatelse etter energiloven til bygging av nødvendige høyspentanlegg og koblingsanlegg. Det er også søkt om tillatelse etter forurensningsloven til gjennomføring av tiltaket.

Formålet med utbyggingen er å styrke det lokale næringsgrunnlaget og gi et bidrag til økt kraftproduksjon.

Etter høringsrunden og NVEs befaring har Spjeltfjell kraft AS kommet med en planendring der inntaket er flyttet noe ned samtidig som slukeevnen i kraftverket er økt. Planendringene er sendt ut på ny høring og det er disse endringene vi legger til grunn når vi nå vurderer søknaden.

Beskrivelse av området

Spjeltfjellelva renner gjennom Spjeltfjelldalen med utløp i nordenden av Røssvatnet i Hemnes kommune i Nordland. Elva har sitt opphav i dalen øst for Okstindbreen og området ved riksgrensen til Sverige. Det planlagte utbyggingsområdet ligger inntil Fv. 324 som går inn til Sundslie.

Nedbørfeltet strekker seg fra fjelltopper på opptil 1600 m.o.h., via store myrområder i midtre del av dalen og ned til skogområder og dyrket mark rundt Nord Røssvatnet (384 moh). Det er ikke registrert plante- eller dyreliv i influensområdet til kraftverksprosjektet som er spesielle for distriktet.

Området har høy årsnedbør, 2-2500 mm i et normalår, med Okstindmassivet og bremasser i nærområdet. Spjeltfjellelva renner delvis nedskåret i et juv i terrenget. I øvre del av utbyggingsstrekningen renner elva i en bratt foss som tidvis har fossesprøytsone som er karakterisert som en hensynskrevende naturtype.

I øvre del av Spjeltfjelldalen ligger Spjeltfjellelva Naturreservat. Reservatet består av et produktivt og uberørt våtmarksområde som for fylket har et spesielt variert og rikt fugleliv. Området er hekkeområde for en rekke ulike arter av våtmarksfugler. Den planlagte utbyggingen berører ikke naturreservatet.

Spjeltfjellelva inngår i Ildgruben reinbeitedistrikts område, og er i tillegg konvensjonsbeite for svenske reineiere. Disse har beiterett fra juni til og med oktober.

Spjeltfjellelva er del av området rundt Okstindan som av fylkeskommunen blir karakterisert som et nasjonalt viktig friluftsområde.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Spjeltfjellelva fremstår som urørt, men renner ut i det regulerte Røssvatnet. Strandsonen langs Røssvatnet er preget av erosjon som følge av regulering og tapping til Røssågaverkene. Fylkesveg 324 og en 22 kV kraftledning krysser elva rett oppstrøms planlagt kraftverks plassering.

En skogsbilveg i utbyggingsområdet blir brukt av grunneierne. Det er utført hogst av bjørk i Spjeltfjelldalen etter at mye av skogen ble ødelagt under en vinterstorm på begynnelsen av 90-tallet.

Tre gårdsbruk er i daglig drift ved Nord-Røssvatnet, og landbruket er med på å prege naturbildet i området ved at nye områder rundt nedre del av Spjeltfjellelva er dyrket opp de senere årene.

På østsiden av elva, med utgangspunkt fra fylkesvegen, starter en merket turløype til Gressvassdammen. Stien følger østsiden av elva til den krysser Spjeltfjelldalen vest for Ryphaugen. Turstien brukes som utgangspunkt for fjellvandring i Okstindmassivet.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket i Spjeltfjellelva er planlagt på kote 480. Inntak er ikke beskrevet i planendringssøknaden. Inntaket i opprinnelig søknad på kote 515 skulle bli bygd med damterskelen planlagt som en massiv gravitasjonsdam i betong, med en lengde på 40 m og høyde 5 m. Inntaksmagasinet overflateareal var da anslått til ca. 9000 m² og ca. 1000 m² vil bli neddemt.

Rørgate

Fra inntaket er det planlagt ei nedgravd rørgate, lagt på østsiden av elva, helt ned til kraftstasjonen. Røret vil få en diameter på 1,8 m i en lengde på 1,6 km. Endelig trasé for rørgata var ikke endelig avklart ved NVEs befaring.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli liggende i dagen på nedsiden av fylkesvegen på østre elvebredd med utløp på kote 384. Endelig plassering var ikke avklart ved NVEs befaring. I følge planen skal det installeres en turbin (type ikke oppgitt) med effekt 5 MW. Maksimal slukeevne for kraftverket vil være på ca. 6,9 m³/s, mens minste slukeevne er oppgitt til 1,0 m³/s. Til sammenlikning er middelvannføringen i Spjeltfjellelva beregnet til 4,8 m³/s. Alminnelig lavvannføring oppgis å være 0,45 m³/s.

Elektriske anlegg

Elektrisk anlegg er beskrevet ut i fra opprinnelig søknad da dette ikke er beskrevet i planendringene. Kraftverket vil bli installert med to generatorer med ytelse på 3,6 MVA hver og en spenning på 6,6 kV. Transformatoren får en ytelse på 2 * 3,8 MVA og en omsetning på 6,6/22 kV. Eksisterende 22 kV kraftledning langs fv. 324 har ikke kapasitet til å føre ut kraften fra Spjeltfjell kraftverk.

Helgelandskraft, som er områdekonsesjonær, har sendt melding om planer for bygging av ny 132 kV kraftledning kalt "Kraftnett Røssvatn", i sørøstlig del av Røssvatnet. Dersom Spjeltfjell kraftverk får tillatelse til utbygging vil det være aktuelt å ruste opp eksisterende 22 kV ledning langs Nord-Røssvatnet for videre kopling til planlagte Røssvassbukt sekundærstasjon 132/ 22 kV. En avklaring av nettløsning i området ligger en god stund frem i tid, og er blant annet avhengig av konsesjonsbehandling av kraftverk i Krutågvassdraget.

Veier

Det vil bli bygget en anleggsvei på 1,6 km i forbindelse med fremføring av rørgatetraseen. Søker ønsker å beholde veien som en permanent atkomstvei til inntaket, men foreslår i sin kommentar til høringsuttalelsene å stenge denne med bom og ev. la den gro delvis ned. I henhold til møtereferat mellom søker og reinbeitedistriktet vil veien etter anleggsarbeidet fjernes og inngå som kjøresterk del av terrenget.

I tillegg vil det bli behov for å anlegge en 50 m lang permanent atkomstvei ned til kraftstasjonen fra fylkesveien.

Massetak og deponi

I følge søknaden vil utbyggingen ikke medføre store masseuttak eller permanente deponier. Overskuddsmasser, blant annet sprengmasser fra rørgatetraseen, vil bli benyttet til overdekking av rørgata samt å forbedre anleggsveien opp til inntaket. Ved utarbeidelse av inntaksdam vil eventuelle overskuddsmasser bli lagt som bakfylling til demningen som senere vil bli tildekket og tilsådd.

Hydrologiske virkninger

Nedbørfeltet til kraftverksinntaket er totalt 75,6 km². Vannføringsberegningene er korrigert etter at søker har gått gjennom det hydrologiske grunnlaget på nytt. Middelvannføringen ved inntaket er beregnet til 4,8 m³/s. Alminnelig lavvannføring ved inntaket er beregnet til 0,44 m³/s, noe som tilsvarer 9 % av middelvannføringen. Søker har, på forespørsel fra NVE, beregnet 5-persentil sommer- og vintervannføring til henholdsvis 1,6 m³/s og 0,32 m³/s.

Det søkes om å bygge Spjeltfjellelva kraftverk uten å slippe minstevannføring, men det åpnes for slipp av noe minstevannføring om sommeren i søkers kommentar til høringsuttalelsene.

Årsavrenningen i vassdraget er typisk for indre strøk med høy vårflom og forholdsvis lav vintervannføring. På grunn av en betydelig breandel i nedslagsfeltet er vannføringen jevnt høy utover sommeren.

Kraftverkets maksimale slukeevne er på ca 6,9 m³/s og utgjør dermed nær 140 % av årlig middelvannføring i Spjeltfjellelva. Etter utbygging vil elva på utbyggingsstrekningen fremstå som tørrlagt i lengre perioder, ev. med minstevannføring som bidrag, mens i flomperioder vil det renne betydelig med vann i elva som følge av overløp.

NVE gjør oppmerksom på at dataene fra hydrologisk målestasjon 151.15 Nervoll kan være usikre på flomvannføringer og muligens også lavvannføringer. Det aktuelle nedbørfeltet i Spjeltfjellelva har, etter NVEs beregninger, noe høyere avrenning enn målestasjon Nervoll viser.

Produksjon og kostnader

Spjeltfjellelva kraftverk vil få en årlig produksjon på 22,6 GWh og en beregnet utbyggingspris på 2,59 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. NVE vil likevel bemerke at søker ikke har medberegnet uforutsette utgifter i kostnadsoverslaget. NVEs beregning av produksjon gir en noe lavere produksjon enn oppgitt i søknaden, med ca 60 % nyttbar vannmengde. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

I planendringen er ikke arealbruken beskrevet. I opprinnelig søknad vil inntaksarrangementet kreve et areal på 50 m². I tillegg vil inntaksmagasinet demme ned et areal på rundt 1000 m². Søker ønsker også å anlegge en kombinert lager-, snu - og parkeringsplass ved inntaket som vil båndlegge ytterligere areal ved inntaket.

Kraftstasjonsbygget, inkludert avløpskanal og parkeringsplass, vil båndlegge et areal på minimum 600 m². Videre vil fremføring av rørgate på 2,1 km og en 50 m atkomstveg til kraftstasjonen kreve nytt areal. Rørgaten planlegges gravd ned og tilsådd slik at dette arealet på sikt ikke vil medføre endring i forhold til dagens situasjon. Samtidig ønsker søker primært å opprettholde anleggsvegen opp til inntaket som permanent veg.

Søker har inngått leieavtale med grunneier Statskog for fremføring av rørgata. I tillegg er det inngått avtale om utnyttelse av fallrettighetene i prosjektet med Statskog og Kristian Stekvasselv.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I følge søknaden ligger aktuelle utbyggingsstrekning i et område som ikke er regulert. Teknisk og miljøutvalget i Hemnes kommune opplyser at tiltaksområdet ligger innenfor både LNF-2 og LNF-1 område i kommuneplanens arealdel.

Dersom det blir gitt tillatelse til å bygge Spjeltfjell kraftverk, må Spjeltfjell Kraft AS få avklart forholdet til arealplanen direkte med kommunen.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen er under gjeldende grense for behandling i SP, og det finnes heller ikke andre SP-prosjekt som berøres av en eventuell utbygging av Spjeltfjell kraftverk. Det ble søkt om fritak fra SP for Spjeltfjell kraftverk, med ytelse 3,5 MW, i søknad datert 04.10.02. NVE ga etter samråd med DN unntak fra SP-behandling av prosjektet i brev av 26.05.03.

Verneplan for vassdrag

Spjeltfjellelva inngår ikke blant de vassdrag som er vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

I planendringen er ikke reduksjonen av INON områder beskrevet. NVE har derfor brukt tall for opprinnelig søknad. Samtidig er vi klar over at berørt areal som følge av at inntaket er flyttet, vil være noe mindre. Bygging av Spjeltfjell kraftverk med tilhørende anlegg kommer inn under definisjonen tyngre tekniske naturinngrep. Søknaden oppgir ikke størrelsen på inngrepsfrie arealer som vil bli redusert som følge av utbyggingen. I følge fylkesmannen vil en utbygging føre til bortfall av 6,7 km² villmarkpreget område, 4,7 km² inngrepsfri sone 1 og 2,5 km² inngrepsfri sone 2. Dette betyr et netto tap på 2,5 km² INON - områder, mens øvrige områder nedklassifiseres. Tallene gjelder brutto tap for Spjeltfjellelva isolert. Samlet reduksjon av INON - områder ved bygging av Spjeltfjell, Steikvasselv og Bessedøra kraftverk vil bli noe mindre enn tallene for kraftverkene separat, grunnet overlappende områder. Temaet blir behandlet i avsnittet om sumvirkninger under NVEs vurdering senere i dokumentet.

Nasjonale laksevassdrag

Spjeltfjellelva inngår ikke blant nasjonale laksevassdrag

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner samt berørte parter for uttalelse. Ved en inkurie ble ikke søknaden sendt på høring til Reindriftsforvaltningen i Nordland. De har likevel blitt informert gjennom Ildgruben reinbeitedistrikt, og har fått uttalt seg i saken. På oppfordring fra Rana turistforening ble Hemnes turistforening kontaktet i etterkant av høringen, og har fått anledning til å uttale seg.

NVE var på befaring i området sammen med representanter for søker, kommunen, fylkesmannen og Ildgruben reinbeitedistrikt den 12.10.06. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar. Nedenfor gis en kort oppsummering av høringsuttalelsene.

Hemnes kommune er positiv til utbyggingen med forslag til vilkår. Minstevannføring må slippes i barmarkssesongen av estetiske og biologiske hensyn. Inngrep i forbindelse med rørgatefremføring og inntaksetablering skal gjøres så skånsomt som mulig for naturen. Sikring av inntaksdammen og god skilting må vurderes. Kommunen ber også om ytterligere undersøkelser av biologisk mangfold.

Ordføreren påpeker og utdyper i eget brev kommunens positive innstilling til bygging av de tre omsøkte kraftverkene ved Nord-Røssvatnet med de viktige samfunnsøkonomiske og distriktspolitiske virkningene utbyggingene vil gi. Ordføreren mener disse virkningene må veie tyngre enn hva uttalelsene fra fylkesmannen, fylkeskommune og reindriftsnæringen omfatter. Kraftverksutbyggingen vil gi grunnlag for bosetting ved styrking av brukene og et vesentlig bidrag til miljøvennlig energiforsyning. Fraflytting og nedlegging av brukene vil være mer dramatisk for natur- og kulturlandskapet enn hva inngrepene vil representere. Reduksjon av inngrepsfrie områder bør generelt ikke være til hinder for videre småkraftutbygging, og det bør sentralt gis tydeligere signaler som at småkraftverk skal prioriteres.

Fylkesmannen i Nordland går imot bygging av Spjeltfjell kraftverk primært grunnet reduksjon av inngrepsfrie områder. Friluftslivets verdi i området vil bli redusert ved gjennomføring av planene. Fylkesmannen krever ytterligere undersøkelser av biologisk mangfold langs elva dersom NVE gir tillatelse til utbyggingen.

Nordland fylkeskommune anbefaler at det ikke gis konsesjon på grunnlag av at området bør bevares da Røssågutbyggingen allerede preger området og friluftslivet og reindriften vil bli skadelidende. Fylket mener at konsesjonssøknaden gir et for tynt grunnlag for høringspartene å uttale seg, og ber NVE om å påse at grunnlaget er bedre.

Statens vegvesen har ingen merknader til bygging av Spjeltfjell kraftverk, men gjør oppmerksom på at tiltakshaver må søke Statens vegvesen om avkjørselstillatelse fra fylkesveg 324. Vegvesenet påpeker at adkomst fra offentlig veg vil være fra fv. 324, og ikke rv. 802 som det står i søknaden.

Sametinget har ingen merknader til bygging av kraftverket da det ikke er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner.

Reindriftsforvaltningen i Nordland var i utgangspunktet sterkt i mot utbyggingen grunnet konflikt med Ildgruben reinbeitedistrikt og det svenske reinbeitedistriktet, Ubmeje tjeälldie. I tillegg ville prosjektet kunne påvirke forhandlingene om ny reinbeitekonvensjon med Sverige.

Ildgruben reinbeitedistrikt er allerede sterkt berørt av kraftutbygging. Anleggsveger som holdes åpne for allmenn ferdsel anses som en trussel for reindriften. Inngrepet vil kunne berøre reinens beite- og trekkemønster i Ubmeje tjeälldie direkte og kunne føre til økt press på andre beiteområder. Økt beitepress kan føre til sammenblanding av rein. Etter møte mellom søker og reinbeitedistriktet har søker kommet med et nytt redusert alternativ. Reindriftsforvaltningen har i samråd med reinbeitedistriktet kommet fram til at endringen av inntaket gjør utbyggingen akseptabel. Reindriftsforvaltningen forutsetter at utbyggerne vil følge opp de øvrige momentene knyttet til veibygging og anleggsfasen som ble diskutert under møtet.

Frode Solbakken går ikke imot bygging av Spjeltfjell kraftverk, men ber om at visse merknader blir ivarettatt i konsesjonsbehandlingen. Mange av vassdragene i Hemnes er allerede bygget ut. Solbakken mener det er bekymringsfullt at inngrepsfrie områder blir redusert og at friluftslivet blir skjemmet. Utbyggingen må ta hensyn til reindriftsinteressene i området.

Planendring

Etter høringsrunden kom søker med en endring av planene der prosjektet ble justert noe, av hensyn til de innspillene som har kommet i høringsrunden. Planendringen ble sendt ut på ny høring. Utenom reinbeitedistriktet hadde ingen av høringspartene skiftet syn i saken.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulemper

Nedenfor er det gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skader/ulemper ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge planene som foreligger gi 22,6 GWh i ny fornybar energiproduksjon
- Bygging av kraftverket vil gi aktivitet og lokal verdiskapning i anleggsperioden
- Tiltaket vil sikre inntekter til fall- og rettighetshaverne og med det bidra til styrket bosetting

Ulemper

- En utbygging vil føre til redusert vannføring i Spjeltfjellelva og på den måten redusere opplevelsesverdien av elva
- Omlag 6 km² villmarkspreget natur vil bli nedklassifisert til INON sone 1
- Etablering av inntaksmagasin, sprenging av rørgatetrasé i øvre del og veg frem til inntaket vil medføre synlige terrenginngrep i et ellers upåvirket område
- Mulighetene for utøvelse av friluftsliv vil bli forringet i et område som er karakterisert av fylkeskommunen som nasjonalt viktig
- Reindriftsinteressene i området kan bli noe forstyrret i anleggsperioden og i driftsperioden

NVEs vurdering

Det er søkt om tillatelse til å bygge Spjeltfjell kraftverk der det er planlagt å nytte fallet i Spjeltfjellelva i Hemnes kommune mellom kote 480 og kote 384. Tiltaket medfører etablering av inntaksdam, rørgate og kraftstasjon. I tillegg vil det i følge planene bli bygget en ca. 2,1 km lang permanent vei opp til inntaket og 50 m vei til kraftstasjonen fra fylkesvegen. I ettertid er det åpnet for at vei til inntaket fjernes etter anleggsperioden. Ved både inntaket og kraftstasjonen vil det bli etablert kombinert lager- og parkeringsplass.

Høringspartene er delt i synet på om det skal gis konsesjon til omsøkte utbygging. Hemnes kommune er positiv til planene, mens fylkesmannen og fylkeskommunen er imot. I følge referat fra møte mellom utbygger og reinbeitedistriktet 16.12.2008 aksepterer reinbeitedistriktet planene etter at inntaket er planlagt noe lengre ned i vassdraget.

Inngrepsfrie naturområder

Tiltaket vil medføre en viss reduksjon i inngrepsfrie naturområder i alle kategorier. I opprinnelig søknad ville et areal på 2,5 km² falle bort. 6,7 km² villmarkspreget natur vil bli flyttet til lavere kategori. Etter planendring vil denne reduksjonen bli noe redusert. I følge søknadens miljørapport fremstår Spjeltfjelldalen som uberørt, mens verdivurderingen av inngrepet i INON - områder er satt til liten - middels.

Fylkesmannen går imot at det gis tillatelse til å bygge kraftverket på grunn av den store reduksjonen i INON - områder, og at utbyggingen dermed er i strid med nasjonale føringer. Ordføreren i Hemnes kommune mener at de fleste småkraftprosjekt vil bli stoppet dersom inngrep i INON - områder ikke skal forekomme. Frode Solbakken mener at ytterligere reduksjon av INON - områder i kommunen er bekymringsfullt.

Søker bemerker, i sin kommentar til høringsuttalelsene, at fylkesmannen i 2003 tilrådte at prosjektet ble unntatt behandling i samlet plan. Den gang ble reduksjon av inngrepsfritt areal, i følge søker, ikke nevnt som et problem. Utbygger mener videre at INON - begrepet blir misbrukt, og reagerer på at en satter med fjøs og inngjerdede jorder ikke betegnes som tyngre inngrep. Søker hevder at tiltak i terrenget vil bli lite synlig da rørgata skal graves ned og at inntaksdammen vil ligge nede i et gjel. I realiteten vil kun veien bli synlig. I følge søker kan denne etableres slik at den går i ett med terrenget. Søker åpner videre for at veien kan fjernes etter anleggsperioden, og at det da kan diskuteres om tiltaket i det hele tatt vil redusere inngrepsfritt areal.

NVE mener generelt at prosjekter som innebærer betydelig inngrep i villmarkspregede områder er en indikasjon på at det kan være et verdifullt naturområde. I dette tilfellet vil i ca. 6 km² av slikt areal bli flyttet til lavere kategori, altså sone 1. Selv om inngrepsfrihet er en verdi i seg selv, er det i mange tilfeller nødvendig å vurdere denne verdien sammen med verdier som biologisk mangfold, friluftsliv, landskapsopplevelse og reindrift, for å vurdere om inngrepsfrihet i området eventuelt forsterker disse verdiene. Etter vårt syn vil en flytting av inntaket til nedenfor fossen redusere synligheten fra omgivelsene slik at den reelle virkningen i INON - området vil bli mindre. Vi har derfor ikke vurdert bortfall av INON - område av villmarkspreget område til å være av avgjørende betydning isolert sett, men det tillegges noe vekt i en helhetlig vurdering.

Biologisk mangfold

Fylkesmannen og kommunen har pekt på behov for nærmere undersøkelser av det biologiske mangfoldet som blir berørt av prosjektet. NVE har kontaktet fylkesmannen og kommunen for en konkretisering av hvilke arter en slik undersøkelse bør inneholde. Fylkesmannen har bedt om kartlegging av fossesprøytoner og rødlistearter i tillegg til en bedre oversikt over karplantefloraen langs rørgata, utført om sommeren. Kommunen har vist til det nærliggende Spjeltfjelldalen naturreservat og bedt om at arter knyttet til reservatet vektlegges ved en ny undersøkelse av det biologiske mangfoldet i området.

NVE bemerker at det er foretatt en vanlig biologisk mangfold undersøkelse i Spjeltfjellva. Rapporten omtaler de forholdene som vanligvis blir berørt ved utbygging av småkraftverk, dvs. fossesprutsoner og fugl som fossefall og vintererle. I tillegg er det gitt en generell beskrivelse av naturforholdene i det berørte området. Dersom det skal være aktuelt å følge opp med mer spesifikke undersøkelser, må det være en viss sannsynlighet for å gjøre funn av betydning for vedtaket. Kommunen peker på artene, særlig av fugl, som er knyttet til naturreservatet. Reservatet er et våtmarksområde med en rik forekomst av vadefugl samt spurvefugl i området rundt. De områdene som blir berørt av utbyggingen er ikke aktuelle biotoper for våtmarksfugl. Noen områder som kan være aktuelle for spurvefugl kan bli berørt, men det er ikke registrert truede arter som blir berørt. Elva opplyses å være fisketom. Antakelig går noe fisk opp i elva fra Røssvatn til naturlig vandringshinder, noe ovenfor planlagt kraftverks plassering. Dette er likevel trolig av så begrenset omfang at vi har tillagt det lite vekt annet enn at ved en ev. konsesjon bør det være en helårlig minstevannføring som bidrar til at det fortsatt er mulig for fisk å komme seg opp.

Etter NVEs vurdering gir den foretatte undersøkelsen av biologisk mangfold et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere virkningene av tiltaket. NVE har derfor ikke funnet grunnlag for å pålegge søker ytterligere undersøkelser slik som fylkesmannen og kommunen har bedt om. Vi vil imidlertid påpeke at en søknad med miljørapport ikke er formelt godkjent av NVE selv om disse sendes på offentlig høring. NVE har et ansvar for at søknaden inneholder tilstrekkelig informasjon til at høringspartene skal kunne danne seg et inntrykk av utbyggingen dens virkninger. Videre kan den offentlige høringsrunden og NVEs befarung avdekke nye forhold som kan være nødvendig å få nærmere belyst.

Sommeren 2009 ble det gjennomført en befarung i forbindelse med nasjonalt prosjekt om bekkekløft registreringer som gjennomføres i regi av fylkesmannen og direktoratet for naturforvaltning. NVE har ikke fått informasjon om at det ble funnet rødlistearter i forbindelse med registreringen. Det ble derimot hentydet til at Spjeltfjellelva innehar miljøer som ikke er vanlig å finne lenger.

Bygging av Spjeltfjell kraftverk vil medføre redusert vannføring på den berørte elvestrekningen i store deler av året. Kraftverkets maksimale slukeevne utgjør ca 140 % av årlig middelvannføring i Spjeltfjellelva. Elvestrekningen nærmest inntaket vil dermed tørrlegges i deler av året. De store flomvannføringene vil i liten grad bli påvirket av utbyggingen. Om sommeren vil også bresmeltingen kunne bidra til jevn overløp.

I følge konsesjonssøknaden og rapport for biologisk mangfold er det ikke registrert plante- eller dyreliv i influensområdet til prosjektet som er spesielt for distriktet. I følge søknadens miljørapport er det heller ikke registrert nasjonale rødlistede arter innenfor området, men det kan ikke utelukkes at det kan forekomme rødlistearter i influensområdet. I Spjeltfjelldalen naturreservat er det imidlertid observert rødlistede fuglearter som for eksempel smålom. I følge miljørapporten ser man ikke bort fra at slike arter kan forekomme også i utbyggingsområdet. Kongeørn og andre rovfugler benytter antakelig dalen til næringssøk. I tillegg finnes jerv, bjørn, ulv og gaupe i dalføret og tilgrensende naturområder.

I følge søknaden vil utbyggingen kunne forstyrre dyre- og fuglelivet i dalen bl.a. grunnet økt ferdsel som en vei opp til inntaket vil kunne medføre. Samtidig er det vurdert at vannlevende arter vil bli negativt påvirket av tiltaket. Minstevannføringsslipp vil redusere en slik negativ konsekvens, i følge søknadens miljørapport. Det er søkt om å bygge kraftverket uten slipp av minstevannføring jf. konsesjonssøknaden. Slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring hele året er beregnet å medføre et produksjonstap på 4,1 GWh årlig, og vil redusere søkers mulighet til å realisere prosjektet. I miljørapporten beskrives en fossesprutsone med fossesprutpåvirkede arter i øvre del av utbyggingsområdet. Etter en vurdering av fossen, den høye jevne vannføringen gjennom store deler av sommeren mener NVE at det her ikke kan utelukkes at naturtypene og artene i deler langs elva og elvekløfta er fossesprutavhengig. Minstevannføring vil gi en vesentlig miljøgevinst for de biologiske elementene i elva og anbefales i søknadens miljørapport.

I vassdraget er det en betydelig bekkekløft som representerer en viktig naturtype. I følge nye planer vil kun nedre deler av denne kløfta berørt. Kommunen stiller krav om at det skal slippes minstevannføring i barmarkssesongen med samme begrunnelse. Søker åpner, i sin kommentar til kommunens høringsuttalelse, for at det kan slippes minstevannføring om sommeren. Et minstevannføringsslipp om vinteren, vil ifølge søker, ha liten eller ingen estetisk eller biologisk effekt. Søker går derfor imot et slikt krav.

I følge miljørapporten er næringsfattige starrmyrer dominerende. Etter bekkekløftundersøkelsen sommeren 2009 har NVE fått signaler om at det er områder med rikmyr i influensområdet. Disse er ikke nevnt i miljørapporten. Rørgaten vil ikke komme i konflikt med områder som kan defineres som rikmyr slik det er planlagt i søknaden.

Artsdatabanken reviderte rødlistebasen i desember 2006, dvs. etter at konsesjonssøknaden og miljørapporten var ferdig utarbeidet. Det er ifølge miljørapporten registrert funn av lavarten Gubbeskjegg, en art som er klassifisert som "nær truet" i den reviderte rødlista. Arten vokser på trær og trusselfaktoren for arten vil være forbundet med hogst.

NVE mener at den største trusselen mot fossesprøytoner og biologisk mangfold på en elvestrekning er redusert vannføring. Der er påvist naturtyper langs elvestrekningen som er avhengige av en viss vannføring. Etter vår oppfatning må det slippes en betydelig minstevannføring hele året for å ivareta både bekkekløfta med fosserøysone som naturtype og biologisk mangfold i og langs elvestrekningen.

Reindriftsinteressene

Utbyggingen vil, i følge søknaden, forstyrre rein i Ildgruben og Ubmeje reinbeitedistrikt under anleggsperioden. I driftsfasen er ikke utbyggingen vurdert å medføre konsekvenser for rein.

Utbyggingen vil, i følge reindriften, medføre beiteforstyrrelser i både anleggs- og driftsfasen. Beite og trekkmonster for Ubmeje tjeälddie vil bli direkte berørt, noe som vil kunne øke beitepresset på Ildgruben reinbeitedistrikt sine områder lenger nord og vest. Dette kan føre til sammenblanding av rein fra ulike distrikt. Utbyggingen kan også virke uheldig inn på fordeling av beiteområder mht pågående beitekonvensjonsforhandlinger med Sverige. Særlig er planlagt atkomstveg opp til inntaket uheldig pga. økt ferdsel. Søker ønsker å beholde atkomstveg til inntaket permanent, men åpner for at vegen stenges med bom ev. at de lar den gro igjen. Reindriften mener at en etablert veg vil medføre enklere atkomst for allmennheten, og dermed mer forstyrrelser selv om vegen stenges. Reindriften ber om at det ikke bygges nye veger i forbindelse med prosjektet.

Reindriften har poengtert at inngrep må ses i en større sammenheng. Selv om et enkelt kraftverk ikke alltid utgjør de store forskjellene, vil derimot summen av flere få store konsekvenser. Ildgruben er et av de distrikt som er sterkt berørt av tidligere kraftutbygging.

NVE var i møte med Reindriftsforvaltningen Nordland og Ildgruben reinbeitedistrikt 20. juni 2007 for å diskutere de konsesjonssøknader for småkraftverk som berører distriktet. På møtet ble de ulike søknadene diskutert i tillegg til sumvirkninger for reindriften. Reinbeitedistriktet presiserte at rørgatetraseen vil kunne fungere som en transportstrekke for rein, slik at de kommer inn i områder som ikke er ønskelig. Distriktet er også motstandere av at det bygges nye veger, da dette gjør området mer tilgjengelig for allmennheten både for friluftsliv og jakt.

Etter høringsrunden har søker kommet med en planendring der inntaket er flyttet noe ned. Søker har så kommet til enighet med reinbeitedistriktet i området. Reinbeitedistriktet uttaler i ny uttalelse at med det reduserte alternativet kan distriktet akseptere en utbygging i av Spjeltfjellelva. Reindriftsforvaltningen kan akseptere en utbygging etter nytt alternativ.

NVE mener at dersom det skal gis tillatelse til prosjektet, må de sterke reindriftsinteressene i området ivaretas så langt det lar seg gjøre gjennom avbøtende tiltak. Aktuelle tiltak er at rørgatetrasé og anleggsveg i forbindelse med fremføring av rørgaten tilbakeføres til naturlig terreng etter anleggsfasen. Dermed kan man unngå en permanent driftsveg til inntaket.

Friluftsliv og landskap

I følge søknadens miljørapport inngår Spjeltfjelldalen i Okstindområdet som er et viktig friluftsområde av nasjonal verdi. Fylkesmannen og fylket har uttalt at Spjeltfjelldalen er et viktig friluftsområde med Okstindan som et mye brukt utfartsmål. Utbyggingen vil etter fylkesmannens vurdering redusere

områdets verdi for friluftsliv. Fylkeskommunen mener at slike områder bør ivaretas for å utnytte potensialet det har i turistsammenheng. Frode Solbakken mener at utbyggingen vil skjemme friluftslivet i området. I søkers kommentar til høringsuttalelsene hevdes at svært få benytter området langs Spjeltfjellelva til friluftsliv. Videre vil utbyggingen, i følge søker, bli lite synlig fra turstien. Etter ny høringsrunde med planendring der prosjektene er noe redusert, har både fylkesmannen og fylkeskommunen kommet med en høringsuttalelse som på ny frarår en utbygging. NVE mener i likhet med høringsinstansene at selv med en redusert utbygging vil landskap og friluftsliv bli betydelig negativt påvirket.

NVE har av turistforeningen sentralt og Naturvernforbundet per tlf blitt gjort oppmerksom på at Den Norske Turistforening, Norges Naturvernforbund, WWF og Norges Jeger- og Fiskerforbund i samarbeid jobber for å ivareta norsk vassdragsnatur. Her blir Spjeltfjellelva omtalt som et svært verneverdig vassdrag. Da vi ikke har mottatt noe skriftlig fra disse har vi ikke tillagt en slik telefonsamtale vekt.

NVE er enig med de høringsparter som hevder at utbyggingsområdet vil skjemme friluftslivet i anleggsperioden og til dels i driftsperioden. Rørgatetraseen, slik den er planlagt, vil bli godt synlig i terrenget da det blir behov for sprenging i øvre del. NVE mener at utbyggingen vil kunne ivareta noe av friluftsjntressene gjennom avbøtende tiltak for eksempel ved at rørgata går i tunnel i øverste del for deretter å graves ned lenger nede. Det bør også slippes en betydelig minstevannføring for å ivareta elva som landskapselement i området. Elva fremstår med sin variasjon mellom roliggående partier og sterkere stryk som et tydelig landskapselement i området. Redusert vannføring vil endre dette.

En driftsveg opp til inntaket vil redusere opplevelsen av urørthet for friluftslivet. Denne kan tilbakeføres til naturlig terreng etter anleggsperioden. NVE mener inngrepene lar seg avbøte til en viss grad, men området vil i lang tid bære preg av en ev. utbygging. Vann og vassdrag er landskapselementer som er viktige for naturopplevelsen og utgjør en ressurs for friluftslivet. NVE mener at området som er planlagt utbygd er av en slik karakter at tiltaket vil redusere verdien for friluftslivet. Det går turstier langs vassdraget og opp mot Okstindmassivene og det er områdets urørte preg og elva som opplevelsesressurs som her er sentralt med tanke på å ivareta området verdi for friluftslivet. Vi har registrert at det er foreslått slipp av minstevannføring om sommeren tilsvarende beregnet alminnelig lavvannføring på ca. 0,4 m³/s. Beregnet 5-persentil verdi for sommeren ligger på ca. 1,5 m³/s. Alminnelig lavvannføring i brevassdrag er en typisk vinterverdi og vil etter vårt syn på langt nær ivareta elvas kvaliteter for landskaps- og friluftsopplevelser.

Samfunnsøkonomiske og distriktpolitiske virkninger

Kraftverket vil gi en årlig produksjon på 22,6 GWh som vil gi et visst bidrag til ny fornybar energi. Anleggsperioden vil gi aktivitet og lokal verdiskapning i anleggsperioden. Tiltaket vil videre sikre inntekter til fallrettshaverne og kunne bidra til å sikre videre bosetting ved brukene langs Nord - Røssvatn. Kommunen ved ordføreren mener at disse positive virkningene av utbyggingen veier opp for de eventuelle negative virkningene for naturmiljøet. Videre mener ordføreren at en tillatelse til prosjektet kan ses på som en kompensasjon for vern av Vefsna.

NVE er enig i at prosjektet vil gi bidrag til kraftforsyningen og at prosjektet vil være positivt for lokal verdiskapning. Tiltakets positive virkninger må likevel veies opp mot de ulemper utbyggingen medfører for allmenne interesser.

Andre forhold

Løsning for å føre eventuell ny kraft fra Spjeltfjell, Stekvasselv og Bessedøra kraftverk ut av området er ikke avklart. Det er ikke kapasitet på dagens 22 kV ledning i området. Helgelandskraft, som er områdekonsesjonær, har sendt melding etter energiloven om ny 132 kV kraftledning kalt "Kraftnett Røssvatn" som er til konsesjonsbehandling i NVE. Dersom det gis tillatelse til å bygge Spjeltfjell kraftverk vil det være aktuelt å oppgradere kapasiteten på nærliggende 22 kV ledning for videre å føre kraften inn på planlagt 132 kV ved planlagte Røssvassbukt sekundærstasjon. En avklaring omkring utbygging av lokalnettet i området ligger en del frem i tid, og er blant annet avhengig av omsøkte kraftverksutbygging i Krutågavassdraget. Generelt mener NVE at søknad om å bygge småkraftverk skal ha avklart nettløsning før NVE fatter vedtak om konsesjon, noe som sannsynliggjør gjennomføring av prosjektet. Vi har imidlertid i dette tilfellet valgt å behandle søknad om konsesjon til kraftverkene først. Spjeltfjell, Stekvasselv og Bessedøra kraftverk er omsøkt med maksimal ytelse på hhv. ca. 6,2 MW, 6,2 MW og 4 MW.

Sumvirkninger

Ordføreren, fylkesmannen i Nordland og reinbeitedistriktet har i sin høringsuttalelse vurdert de tre prosjektene Bessedøra, Stekvasselv og Spjeltfjell samlet. Sumvirkninger innebærer de samlede konsekvensene de tre småkraftprosjektene kan medføre for allmenne interesser som for eksempel inngrepsfritt areal, reindrift, friluftsliv, landskap og biologisk mangfold innenfor et begrenset geografisk område eller en systematisk påvirkning på et tema.

Totalt vil et INON - areal på 5,6 km² falle bort og 12,6 km² villmarkspreget natur vil bli flyttet til lavere kategori. NVE mener generelt at prosjekter som innebærer betydelig inngrep i villmarkspregede områder er en indikasjon på at det kan være et verdifullt naturområde.

I følge søknadens miljørapport er Bessedøra, Stekvasselv og Spjeltfjellelv i Okstindområdet registret som viktige friluftsområder i Direktoratet for naturforvaltning sine naturbaser. Fylkesmannen i Nordland og fylket har uttalt at de tre dalene som er planlagt utbygd er alle viktige friluftsområder med Okstindene som et mye brukt utfartsmål. Flere av høringsinstansene mener at utbyggingene vil redusere områdets verdi for friluftsliv. De tre elvene representerer alle de store hovedelvene som drenerer sørsiden av Okstindene. NVE mener at utbygginger i alle tre dalene vil være svært uheldig i et område som allerede er sterkt preget av tidligere utbygginger. Spjeltfjellelva, Bessedøra og Stekvasselv fremstår i dag som urørt og bærer ikke preg av menneskelig aktivitet og er derfor viktig å ivareta i dette området. Av de tre prosjektene er det Spjeltfjellelva som ligger lengst inn i området og vil, selv med reduksjon av prosjektet, bli et større teknisk inngrep sammenlignet med Bessedøra og Stekvasselv. For å redusere tap av INON - områder med villmarkspreget vil et ev. avslag ha størst effekt dersom Spjeltfjell kraftverk ikke bygges ut.

De tre omsøkte elvene er næringsfattige breelver der det er lav stoffomsetning og små forekomster av vannlevende insekter.

Reindriftsforvaltningen i Nordland og Ildgruben reinbeitedistrikt gikk opprinnelig i mot bygging av alle kraftverkene. Inntaksplasseringen vil i alle tilfellene, ifølge høringspartene, vil stenge naturlige trekkveier for rein. Ildgruben reinbeitedistrikt mener at en bør se alle prosjektene i sammenheng, og at NVE som konsesjongiver må være behjelpelig med slik at reindriften ikke blir skadelidende. Etter møte mellom reindriftsforvaltningen søkerne ble det enighet om noe reduksjon av de planlagte prosjektene. Etter at søkerne har gått med på å redusere prosjektene synes reindriften at tiltakene er akseptable.

Det er ikke registrert plante- eller dyreliv i influensområdet til prosjektene som er spesielt for distriktet. I følge søknadens miljørapport er det heller ikke registrert nasjonale rødlistede arter innenfor området. Man kan likevel ikke se bort fra at slike arter kan forekomme i utbyggingsområdet, men natur- og vegetasjonstypene i influensområdet antyder at muligheten for forekomster av rødlistearter ikke er stor. Det er sannsynlig at kongeørn og andre rovfugler benytter dalen til næringssøk. De fire store rovdyrene jerv, bjørn, ulv og gaupe antas og benytte nedslagsfeltet sporadisk til næringssøk og vandringslei. I Spjeltfjellelva er det ei velutviklet bekkekløft med fossesprøytsone som er spesielt for dette området. Den mest utviklede delen av kløfta vil bli påvirket av det ev. inntaket. Ut fra dette blir Spjeltfjellelva vurdert til å inneha størst verdi når det gjelder verdi for biologisk mangfold i og ved vassdraget.

Med landskapsmessige tilpasninger og slipping av minstevannføring som er differensiert mellom sommer- og vintersesong mener NVE at utbyggingen av Bessedøra kraftverk og Stekvasselv kraftverk ikke vil medføre virkninger som går ut over det som følger av det enkelte prosjekt. Etter en helhetsvurdering av de tre søknadene samlet, er NVE av den oppfatning at for Bessedøra og Stekvasselv kraftverk kan det gis konsesjon på nærmere fastsatte vilkår. Vi har samtidig med vedtaket i herværende sak gitt tillatelse til bygging av Bessedøra og Stekvasselv kraftverk. For Spjeltfjellelv kraftverk viser vi til vår konklusjon nedenfor.

Oppsummering

Småkraftutbygging vil i de fleste tilfeller påvirke allmenne interesser negativt. Reduksjon av inngrepsfrie områder, forstyrrelser for reindriften eller inngrep som reduserer friluftsopplevelsen og landskapsbildet i et område er sjelden faktorer som hver for seg vil hindre en småkraftutbygging. Prosjektjusteringer ivaretar ofte spesielle hensyn. Når det gjelder utbygging av Spjeltfjell kraftverk går de fleste høringspartene imot at det gis konsesjon. NVE har gjort en samlet vurdering av konsekvenser for de allmenne og private interesser som blir berørt. Inngrepsfrihet vil kunne være med på å forsterke andre verdier i et område. Villmarkspregede områder vurderes av NVE i dette tilfellet å forsterke verdien av friluftsliv, landskap og reindriftsnæringen i området. Planlagt utbyggingsområde fremstår i dag med urørt preg i et område som ellers er preget av store kraftutbygginger. Spjeltfjellelva er et godt synlig landskapselement i et område med store naturkvaliteter. Dalføret er videre innfallsport til Okstindene og har stor verdi for friluftslivet. Både reindriftsforvaltningen og reinbeitedistriktet var sterkt imot en ev. utbygging. Etter møte mellom søker og reindriften synes likevel at tiltaket er akseptabelt etter at søker har sagt seg villig til å flytte inntaket noe ned i vassdraget.

NVE mener at utbygging av Spjeltfjell kraftverk vil medføre betydelige negative virkninger i forhold til nytten for allmenne interesser. En årlig produksjon på ca. 22 GWh, lokal verdiskapning i anleggsfasen og inntekter til fallrettshaverne skal veie opp for ulemper knyttet til bortfall av villmarkspreget natur i et område som ellers er sterkt berørt av kraftutbygging, landskapsvirkninger og redusert verdi for utøvelse av friluftsliv. I forbindelse med pågående bekkekløftprosjekt har NVE vært i kontakt med Biofokus som utførte bekkekløftbefaringen i Spjeltfjellelva. I e-post 20.01.2010 har NVE fått informasjon om at den viktigste delen av bekkekløften fortsatt blir berørt etter planendringen med flytting av inntaket. Denne type bekkekløfter begynner å bli sjeldne og verdien for denne naturtypen er betydelig større enn hva som er kommet fram i søknaden.

NVE har i denne saken vurdert det reduserte alternativet. Søker har uttrykt at de ikke ønsker å slippe minstevannføring annet enn om sommeren. Selv med prosjektjusteringer som økt minstevannføringsglipp hele året, nedgraving av rørgate og tilbakeføring av veg til inntaket etter anleggsperioden, mener NVE at allmenne interesser likevel blir berørt i betydelig grad. Det er gjort en

helhetlig vurdering sett i sammenheng med Bessedøra og Stekvasselv der vi har vurdert Spjeltfjellelv som den elva med de største kvalitetene for allmennheten.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene ved tiltaket ikke overstiger skadene og ulempene for allmenne og private interesser som blir berørt. Kriteriene i § 25 i vannressursloven er derfor ikke oppfylt og konsesjon for etablering av Spjeltfjell kraftverk kan dermed ikke gis.

Øvrige merknader er knyttet til vilkår ved en ev. utbygging, tilknytning av elektriske anlegg og utsettelse i påvente av fylkesvise planer m.m. Grunnet NVEs konklusjon er ikke disse kommentert.